

DIPLOMATERV

Tajola Dominika

2023

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet, Budapest
„MSC” TÁJÉPÍTÉSZ MÉRNÖKI MESTERKÉPZÉSI SZAK

Rekreációs és turisztikai fejlesztések Kecskemét környékén

Szerző:

Tajola Dominika

Tanszéki konzulensek:

Dancsokné Dr. Fóris Edina Klára,

Kutnyánszky Virág

Látta:

szakfelelős

Budapest, 2023

Tartalom

1. Bevezetés	6
1.1 Célkitűzés	7
2. Szakirodalmi háttér	8
2.1 Fogalmak	8
2.2 Jogszabályok, tervek	11
2.3 Szakdolgozatok, diplomatervek	14
2.4 Példák, előképek	15
3. Vizsgálat	18
3.1 Lehatárolás.....	18
3.2 Regionális kapcsolatok	20
3.3 Demográfia, foglalkoztatás	23
3.4 Természeti adottságok.....	24
3.5 Felszínborítás változásai.....	27
3.6 A zöldinfrastruktúra elemei	30
3.8 Turisztikai helyzetfeltárás	41
3.9.1 Zöldfelületek	41
3.9.2 Attrakciók	42
3.9.3 Megközelítési lehetőségek.....	44
3.9.4 Vendéglátóhelyek	45
4. Értékelés.....	47
4.1 Zöldfelületek.....	47
4.2 Attrakciók	51
4.3 Utak.....	53
4.4 Vendéglátóhelyek	55
4.5 SWOT analízis	57
5. Javaslatok	60
6. Összefoglalás.....	74
Irodalomjegyzék.....	75

Ábrajegyzék

1. ábra Magyarország térkép és terület lehatárolás (Kép forrása: Open Street Map, QGIS, saját szerkesztés)	6
2. ábra A dolgozat felépítése (Kép forrása: saját szerkesztés)	7
3. ábra Terület lehatárolásának szempontjai (Kép forrása: TeIR, QGIS, saját szerkesztés)	19
4. ábra Végleges lehatárolás (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés, OSM alaptérkép).....	20
5. ábra Úthálózat térkép (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés).....	21
6. ábra Vasúthálózat térkép (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés)	22
7. ábra Népeség változás 2012-2021 (Kép forrása: TeIR, saját szerkesztés)	23
8. ábra Népeség százalékos megoszlása 2021 (Kép forrása: TeIR, saját szerkesztés)	24
9. ábra Potenciális vegetációk (Kép forrása: MÉTA Program, QGIS, saját szerkesztés)	26
10. ábra CORINE felszínborítás 2018 (Kép forrása: CORINE, Saját szerkesztés)	28
11. ábra Területhasználati változások (Kép forrása: CORINE, Saját szerkesztés)	29
12. ábra A terület ökoszisztéma térképe + jelmagyarázat (Kép forrása: NÖSZTÉP, QGIS, Saját szerkesztés)	30
13. ábra Gyepfelület Fülöpházán (Kép forrása: saját fotó)	33
14. ábra A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság területe + homok buckák (Kép forrása: saját fotó).....	34
15. ábra Nemzeti Park Igazgatósági területek + Ex lege védett területek (Kép forrása: OKIR, QGIS, Saját szerkesztés)	35
16. ábra Országos Ökológiai Hálózat (Kép forrása: TeIR, QGIS, Saját szerkesztés).....	36
17. ábra Natura 2000 területek + Ramsari területek	38
18. ábra 100 éves platánfasor Kiskunfélegyházán (Kép forrása: saját fotó)	41
19. ábra Móra Ferenc Művelődési Központ Kiskunfélegyháza (Kép forrása: saját fotó)	43
20. ábra Korona utca Kiskunfélegyházán (Kép forrása: saját fotó)	44
21. ábra Korona vendéglő Kiskunfélegyházán (Kép forrása: saját fotó)	45
22. ábra Selyemkóró (Kép forrása: saját fotó)	48
23. ábra Veszélyeztetettség (Kép forrása: NÖSZTÉP, QGIS, saját szerkesztés	50
24. ábra Attrakciók (Kép forrása: Saját szerkesztésű ábra).....	52
25. ábra Attrakciók értéksűrűsége (kép forrása: QGIS, saját szerkesztés).....	52
26. ábra Utak értékelése (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés)	54
27. ábra Vendéglátóhelyek (Kép forrása: Saját szerkesztésű ábra)	55
28. ábra Vendéglátóhelyek értéksűrűsége (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés).....	56
29. ábra Kerékpár szervízpont (Kép forrása: Balatonakali, saját fotó).....	61
30. ábra Tematikus útvonalak és rekreációs körgyűrű (Kép forrása: QGIS, Saját szerkesztés) .	62
31. ábra Zöldút, erdei és nyílt pusztai szakasza (Kép forrása: Realtime Landscaping Architect, Saját szerkesztés)	71
32. ábra Zöldút, autópálya mellett húzódó szakasza (Kép forrása: Realtime Landscaping Architect, Saját szerkesztés)	71
33. ábra Zöldút, vasút mellett húzódó szakasza (Kép forrása: Realtime Landscaping Architect, Saját szerkesztés)	72
34. ábra Asztalok és padok (Kép forrása: Balatonakali, saját fotó).....	73

Mellékletek

Attrakciók táblázata melléklet

Vendéglátóhelyek táblázata melléklet

Vizsgálati tervlap melléklet

Értékelési tervlap melléklet

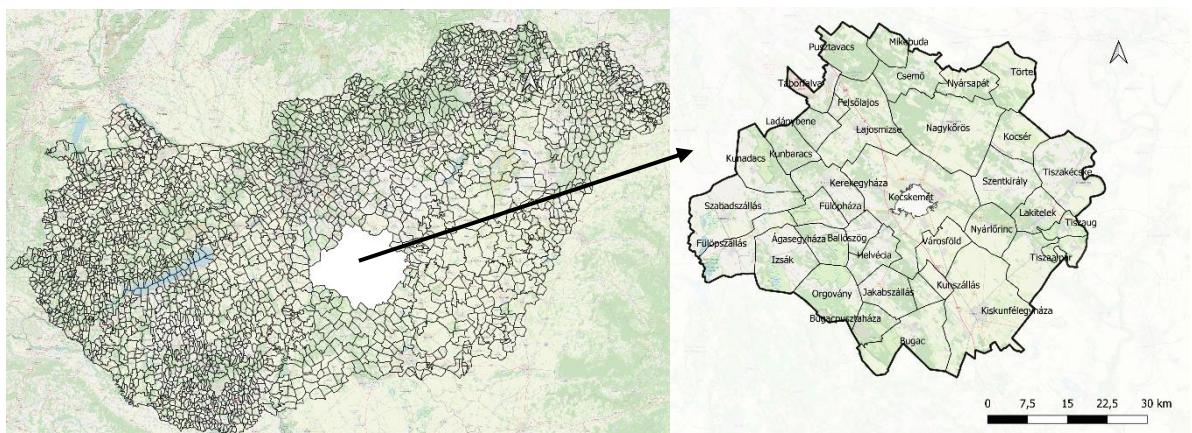
Javaslati tervlap melléklet

1. Bevezetés

Sok szempontból kötődöm Kecskeméthez. Egyrészt, mert a város melletti kis településen nőttem fel, másrészt pedig tizenötéven keresztül jártam be Kecskemétre napi szinten óvodába, valamint általános, majd pedig középiskolába, és a mai napig gyakori látogatója vagyok.

Kecskemét történelmi város, megyeszékhely, valamint jelentős autóiipari, zenei, oktatási és kulturális központ, célpontja a szabadidős és a hivatásturizmusnak egyaránt. Az utóbbi két évtizedben dinamikusan fejlődik, mára hazánk egyik nagyvárosává nőtte ki magát, azonban a lakosság számának növekedését, a város szerepének változását nem követik olyan zöldfelületi fejlesztések, amelyek az iparosodó nagyvárosi létben már szükségessé válnak. Ezért is növekedett meg napjainkra a városközei kirándulóhelyek és rekreációs lehetőségek fontossága, nem csak a városiak, hanem az ide érkező turisták számára is. A rövid kikapcsolódást nyújtó lehetőségek növelhetik a város turisztikai vonzerejét is. A kialakítható rekreációs gyűrű sok igényes és ökológiai szempontból is értékes zöldfelülettel, egyfajta zöld gyűrűt is alkotna a város körül, valamint összekötné a turisztikai szempontból jelentős desztinációkat.

A várost a környékével együtt szeretném a dolgozat keretein belül megtervezni, a hatékonyság elvének érvényesítése érdekében. Személyes kötődésem révén, valamint tájépítészeti, ökológiai és turisztikai szempontból különösen fontosnak tartom, hogy a formálódó nagyváros élhető és fenntartható maradjon hosszútávon is. Diplomatervemmel ehhez szeretnék hozzájárulni.

1. ábra Magyarország térkép és terület lehatárolás (Kép forrása: Open Street Map, QGIS, saját szerkesztés)

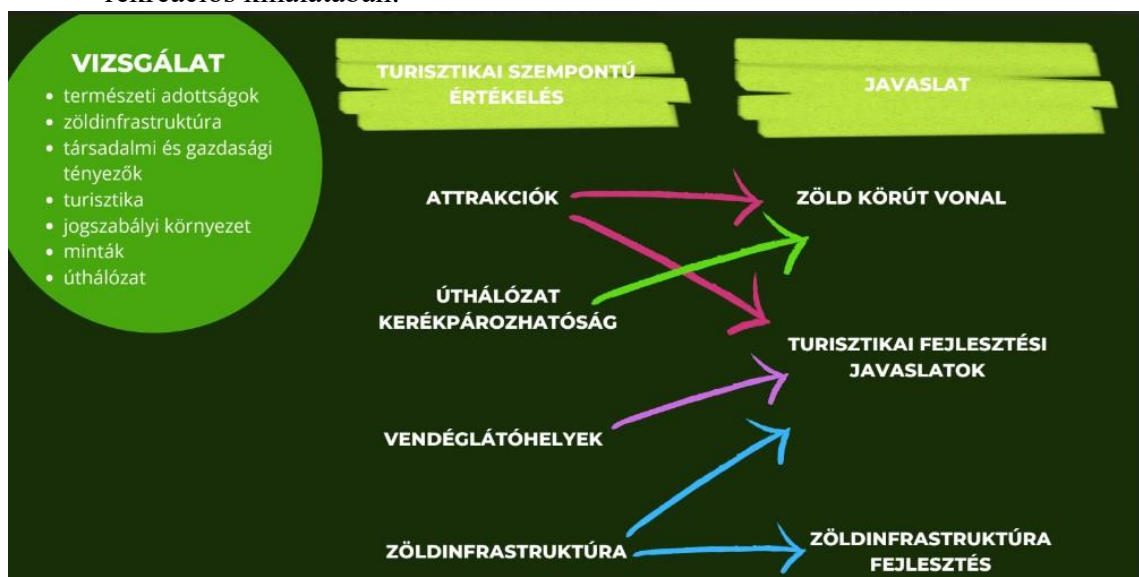
1.1 Célkitűzés

A diplomamunkámban Kecskemét környéki településekben (**Hiba! Érvénytelen könyvjelző-hivatkozás.Hiba! Érvénytelen könyvjelző-hivatkozás.**) rejlő lehetőségeket tárom fel, rekreációs és turisztikai szempontból, hogy ezekre alapozva létrehozzak egy rekreációs gyűrűt a város egyre növekvő lakossága számára, ami egyben a Kecskemétre érkező turistáknak is lehetőséget nyújt egynapos kirándulások megtételére. Elsődleges céljaim a természeti értékekre fókuszáló gyalogos és kerékpáros turizmus fejlesztése és a környező zöldterületek fenntartása és a város környezetében lévő egybefüggő zöldfelületek megmaradásának biztosítása az agglomeráció bővülésének esetére. (2. ábra)

A rekreációs gyűrűt a fenntartható turizmus fejlesztés elveinek megfelelően tervezem, amely egyben zöld gyűrűként is funkcionálva hozzájárul a város és környékének élhetőbbé válásához, valamint a környéken lévő turisztikai desztinációk összekötéséhez. A rekreációs gyűrű a fentebb említett célkitűzéseimnek megfelelően kerül kialakításra.

A továbbiakban:

- feltárom és meghatározom, hogy milyen rekreációs lehetőségek találhatóak a vizsgált területen,
- ezek miért lesznek alkalmasak az említett célokra, illetve továbbfejlesztésre,
- mindezt annak érdekében, hogy változatosabb, tudatosan megtervezett és termékként promotálható lehetőségek váljanak elérhetővé a város turisztikai és rekreációs kínálatában.

2. ábra A dolgozat felépítése (Kép forrása: saját szerkesztés)

2. Szakirodalmi háttér

Ebben a munkarészben a diplomatémához, illetve a vizsgát térséghez (**Hiba! Érvénytelen könyvjelző-hivatkozás.**) kapcsolódó fogalmakat, jogszabályokat, terveket, szakdolgozatokat, diplomaterveket, példákat és előképeket mutatom be.

Mind a turizmus, mind pedig a rekreáció és a zöldinfrastruktúra fontos alapjait képzik a dolgozatnak. A három kategória együttesen, egymással összefüggésben alkotnak egy egészet, amelyek által megvalósításra kerülhet egy átgondolt, mindenki számára előnyös javaslati terv.

2.1 Fogalmak

A dolgozat témájához kötődő fogalmak nem általánosan elfogadottak, hiszen folyamatosan jelennek meg újabb és újabb definíciók. A dolgozat során következő részeiben az alábbi meghatározások szerint értelmezi a turizmus, a rekreáció és az ezekkel kapcsolatos, valamint a zöldinfrastruktúra szempontjából releváns fogalmakat.

A WTO 1989-ben fogadta el a turizmus fogalmát: *„A turizmus természetes személyek állandó lakó- és munkahelyen kívüli minden szabad helyváltogatása, amelynek célja nem letelepedés vagy munkavállalás, valamint az azokból eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatások.”* (INT-001) Egy másik értelmezés szerint

*„A **turizmus** az egyén élményszerzéssel párosuló környezetváltozása, amelynek során szolgáltatások igénybevételére kerül sor.”* amelyben a rekreáció a hangsúlyos célja a tevékenységnek. (Michalkó,2001)

A turisztikához három olyan egyéb fogalom is köthető, melyek a turisztikai infrastruktúra, szuprastruktúra és desztináció.

*“**Turisztikai infrastruktúra** alatt azokat a létesítményeket értjük, amelyek a vonzerő feltárását, értékesítését, végső soron piacképessé tételét biztosítják.”* (INT-002)

A turisztikai infrastruktúra tartalmaz minden olyan létesítményt, amely adott hely vonzerejének látogathatóságát biztosítja.

"Turisztikai szuprastruktúrán az adott desztináció szálláshely- és vendéglátó-ipari kínálatát, továbbá a turista tartózkodását színesítő szolgáltatások összességét értjük. Egy célterület turisztikai szuprastruktúrája nem a turisták érkezését kiváltó elsődleges utazási céllal összefüggő vonzerő közvetlen fogyasztását, hanem magát az ott-tartózkodást szolgálja." (INT-003)

A turisztikai szuprastruktúra az adott helyen található szálláshelyeket és a vendéglátóhelyeket foglalja magába. Ezek, a turisták helybeli tartózkodását szolgálják, de nem ezek az adott hely vonzerői, nem ezek miatt látogatnak oda elsősorban a turisták.

A dolgozat kapcsán, az egynapos kirándulások szempontjából, a turisztikai szuprastruktúrák közül a vendéglátóhelyek a relevánsak, mivel ezeket veszik igénybe a turisták, a szálláshelyeket ezesetben nem.

Turisztikai desztináció: turisztikai attrakciókkal, intézményekkel, szolgáltatásokkal bíró hely, amit a turista vagy annak egy csoportja látogatásra kiválaszt, és amit a turisztikai kínálati oldal piacra visz, értékesít. (Michalkó, 2016) A WTO meghatározásában a turisztikai desztináció olyan fizikai tér, közigazgatási és/vagy analitikus határokkal vagy azok nélkül, ahol a látogató egy éjszakát eltölthet. A turizmus értéklánca mentén a termékek és szolgáltatások, valamint a tevékenységek és élmények klasztere (együttes elhelyezése), és a turizmus alapvető elemzési egysége. A desztináció különböző érdekelt feleket foglal magába, és nagyobb desztinációkat alkotva hálózatba szerveződhet. A desztináció imázsával és identitásával immateriális jószág is, amely befolyásolhatja piaci versenyképességét. (WTO, 2019)

Rekreáció

„Szabadidőben, a tevékeny pihenés érdekében végzett minden olyan kulturális, társas, játékos és mozgásos tevékenység, melyet a napi fő elfoglaltság által okozott fáradtság, feszültség feloldása, a testi-lelki teljesítőkézség és -képesség helyreállítása, fokozása érdekében tesz az ember.” A rekreáció pedig a másik alappillére a diplomamunkának. (Fritz, 2011)

A fent bemutatott definíciók alapján a turizmus és rekreáció összefügg egymással: mind a turizmus, mind pedig a rekreáció alapvetően a pihenést, kikapcsolódást és a szórakozást, új élmények szerzését, valamint az emberi mentális és fizikaiegségességét is szolgálják.

A zöldút fogalma, típusai

Több megfogalmazást is találtam a zöldút fogalmával kapcsolatban. Ebben a részben három különböző, de lényegében mégis megegyező megfogalmazást mutatok be. Az zöldút megismerésére azért is van szükség, mert ebből fog kialakulni a későbbiekben a rekreációs gyűrű. A zöldút olyan elem, amely segítheti ennek a kialakulását.

„A zöldutak (greenways) olyan természeti folyosók, útvonalak, melyeket ökológiai funkciójuk figyelembevételével használhatunk sportra, turizmusra, kikapcsolódásra és mindennapi közlekedésre. Hasznosak a természetvédelem, a kulturális örökségvédelem és az egészségmegőrzés szempontjából. Segítik a helyi gazdaság fejlődését és a helyi közösségek megerősödését.” (SALLAY, 2011)

A Közép- és Kelet Európai Zöldutak megfogalmazása

„A zöldutak többfunkciós ösvények, amelyeket a nem motoros közlekedési eszközök számára alakítanak ki. A zöldutak összekötnek helyi közösségeket, helyi kezdeményezéseket, természeti és kulturális örökségeket, népszerűsítik az egészséges környezetet és az aktív életmódot.” (BUDAI, 2009)

Zöldutak típusai

Az Egyesült Államokban a zöldutakat öt csoportba sorolták be: városi folyóparti zöldút, rekreációs zöldút, ökológiailag jelentős zöldút, panoráma vagy történelmi út, átfogó zöldút vagy -hálózat. (LITTLE,1990) A Közép-európai Zöldút Szövetség besorolása szerint három típusú zöldutat különböztetünk meg. Eszerint vannak nagytávú zöldutak, helyi és regionális zöldutak, valamint, városi zöldutak. (SALLAY, 2011)

Zöldutak kritériumai

Az eddigi forrásokat figyelembevéve itt szeretném összegezni a zöldutak lényegét. A zöldút lehet természetes vagy mesterségesen kialakított. Bejárható kell, hogy legyen nem motoros eszközökkel, mint például gyalogosan, kerékpárossal, lovon, illetve az akadálymentesség biztosítása is lényeges, hogy mindenki számára bejárható legyen. Általában természetközeli helyeken jellemzőek, de lehet városon belül, illetve annak közvetlen közelében is. Lehet közpark vagy zöldövezetnek minősített terület. Alapvetően több lakott területet kötnek össze a zöldutak, zöldfolyosók. Fontos feladata a kulturális

értékek és a történelmi helyek bemutatása, ezenkívül az emberek természettel való összekapcsolása, a környezetvédelem és a pihenés előtérbe helyezése. Magyarországon a terület-, illetve vidékfejlesztési célok megvalósítása is fontos szempont a zöldutak kialakításánál. (INT-004)

Zöldgyűrű:

Raymond Unwin a londoni Green Belt kapcsán alkotta meg a fogalmat, mely szerint a zöldgyűrű egy „*beépítési lehetőségeket korlátozó szabályozási övezet, nagyvárosok környezetében*” (Bárcziné, 2014)

Zöldinfrastruktúra értelmezése:

„zöldinfrastruktúrának nevezzük azokat a természetes és félig természetes területeket, valamint egyéb növényzettel fedett és ökológiai funkciót betöltő területek stratégiailag megtervezett hálózatát, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széleskörű ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtására legyenek képesek”. (European, 2013)

2.2 Jogszabályok, tervek

Ahhoz, hogy a tervezési területem fejlesztési környezetét jobban megismerjem, a hatályos tervekkel, a meglévő fejlesztési programokkal megismerkedjek, feldolgoztam Bács-Kiskun megyére, valamint az érintett településekre és a turizmus fejlesztésre vonatkozó terveket, koncepciókat, programokat, ezek közül az alábbiakat emelem ki.

Bács-Kiskun Megye Területrendezési Terve

Bács-Kiskun megye turizmusának jelentős bővítése van kilátásba helyezve a 2021-2027-es időszakra, ezzel is segítve a megye turizmusának fejlődését. Ennek keretein belül kiemelt szerepet kapnának a turisztikai attrakciók, a kiemelt gyógy- és egészségturisztikai létesítmények, a turisztikai szuprastruktúra és az attrakciókat és szállásokat összekötő kerekpárút fejlesztése nem csak országos, de nemzetközi szinten is, valamint ezek összekötése is. Ezeken kívül közös turisztikai menedzsment szervezetek létrehozása is egyik célkitűzése ennek a fejlesztési időszaknak. Mindezeket a turizmus fejlesztési javaslatokat, figyelembe vettem a javaslati munkarész kidolgozásakor. (INT-005)

Kerékpárutak (OTrT, MaTrt)

A dolgozat szempontjából a kerékpárutak is fontos tényezők, mivel az egynapos kirándulások bejárásához ez az egyik legmegfelelőbb közlekedési mód, továbbá környezetbarát és a nem motoros közlekedési formák csoportjába tartozik. Ezért foglalkoztam a területrendezési tervekben a meglévő úthálózattal, valamint a fejlesztendő, tervezett elemekkel.

A Bács-Kiskun megyei Területrendezési terv alapján, több - a dolgozat vizsgálati területébe tartozó – település is beletartozik a megye turisztikai fejlesztése szempontjából jelentős kerékpárút hálózatába. Név szerint: a 4. Tiszamente kerékpárút (11-es jelű Euro Velo®): 4. A: (Tiszajenő) – Tizsakécske – Lakitelek – Tiszaalpár – (Csongrád) nemzetközi és országos jelentőségű (az OTrT-ben szerepel), valamint a (Velence) – Dunavecse – Szalkszentmárton – Szabadszállás – Kerekegyháza – Kecskemét – Lakitelek – Tiszaug – (Gyula) (MTrT javaslat) országos és megyei jelentőségű. (INT-006)

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Program Operatív Programrésze

A megyei területfejlesztési program részeként több településen is turisztikai célú fejlesztéseket képzelnek el. Az operatív program része a Tizsakécskei járás aktív rekreációs célú turisztikai fejlesztése. A térség turisztikai erősségeire építve szeretné a területet továbbfejleszteni. Tizsakécskén, a Holt-Tisza II. tava mellett vizesblokk épület építésével szeretnék a horgászok, természetjárók és az ott kialakított színpaddal ellátott közösségi téren tartott rendezvények résztvevőinek a higiénés igényeit kiszolgálni. Szentkirályon egy középkori faluskanzent terveznek létesíteni a feltárt középkori falu régészeti emlékeinek interaktív bemutatása céljából. Tiszaalpáron a Holt-Tiszára épített turisztikai fejlesztésüket szeretnék továbbfejleszteni, továbbá a helytörténeti kiállítások ingatlanfelújítását és turisztikai fejlesztését tervezik. Lakitelken a Lakitelek-Tóserdő és Tósfürdő turisztikai fejlesztését tervezik a meglévő turisztikai attrakció felújításával, valamint új funkciók kialakításával. Végül pedig, Tiszaug a Horgászturizmus fejlesztését és Turisztikai szálláshely kialakítását tervezi. Minden fejlesztési terület szerepel a diplomadolgozatban lehatárolt vizsgálati területben, így lényeges részét is képzik majd a későbbiek folyamán. (INT-007)

Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia

A fejlesztési stratégia a lehatárolt területen belül lévő települések közül négyet említ meg név szerint.

Lakitelek és Kecskemét is kiegészítő egészségturisztikai településként, szerepel a fejlesztési stratégiában, de míg Lakitelek térségi szinten, addig Kecskemét országos szinten. Tiszakécske a nemzetközi regionális kategórián belül, meghatározó egészségturisztikai települései közé tartozik, gyógy-, élmény- és termálfürdőinek köszönhetően.

A Kecskemét-Bugac desztináció, mint turisztikai térségen kívüli kiemelt jelentőségű terület, a jelentős turisztikai vonzerővel bíró helyek közé tartozik, ahol cél volt a desztinációs szemléleten való fejlesztés, a hálózatosodás, valamint az értékesítés és a marketingtámogatásban való részvétel is.

A nevesített turisztikai térségek között nem szerepeltek 2020 szeptemberében még a Duna-Tisza közti térségek települései, annak ellenére, hogy számos ezek közül releváns turisztikai szempontból.

Mindezek azért fontosak a diplomatéma szempontjából, mert a fent említett Duna-Tisza közti terület, valamint Kecskemét-Bugac desztináció és része a dolgozatban lehatárolt területnek, illetve a turizmus és a rekreáció fejlesztése szempontjából is előnyös, hogy megjelenik a terület a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030, Turizmus 2.0-ban. (INT-008)

Kecskemét megyei jogú város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának módosítása (2017)

A legfrissebb Integrált Településfejlesztési Stratégiája Kecskemétnek a 2017-es évből áll rendelkezésre. Ebben több turisztikai, rekreációs és zöldfelületi fejlesztés is megtalálható. Ezek egy része -tekintve, hogy 2017-ben készült- már megvalósult, vagy éppen folyamatban van a megvalósítása, de vannak olyan fejlesztések, amelyek még el sem kezdődtek pedig, a középtávú célok között szerepeltek. (INT-009)

Kecskemét, mint a Bugac-Kiskunsági tájegység meghatározó városa, érdekelt a kulturális értékek megőrzésében, ezeken kívül a bio- és ökológia feltételeinek erősítésében, a jellegzetes táji sajátosságokra épülő fenntartható turizmus fejlesztésében, valamint a

turisztikai kínálat növelésében is szerepet játszik. Utóbbiak közé tartozik többek között az öko-, a lovas- és a gyógyturizmus is. (INT-009)

A „**Hírös város**” **turisztikai vonzeró és rekreációs program** tartalmazza a kecskeméti mezővárosi múltat, a kultúrtájat, illetve a város irodalmi emlékeit bemutató idegenforgalmi tanösvény megtervezésére és kialakítására, valamint a múzeumok és kiállítóhelyek szakmai programjainak összehangolására, együttműködésük növelésére vonatkozó elképzeléseket.

Ezek várható hatásai közé tartozik az ide látogató turisták számának növekedése, a helyi rekreációs és sportolási igények színvonalasabb kielégítése, illetve Kecskemét ismertségének növekedése. (INT-009)

A fejlesztési terv részét képezi a tanyai területek egyedi infrastrukturális fejlesztése, valamint a turizmus feltételeinek javítása. (INT-009)

Kecskemét számára elsősorban a többközpontú fejlesztés, valamint a város és a vidék együttműködésének erősítése, a Homokhátság komplex fejlesztése, ezen belül is a vidékies és a tanyás térségek felzárkóztatása, a természet és a környezet védelme a cél.

Lényeges feladatként jelenik meg a jellegzetes táji sajátosságokra épülő fenntartható turizmus fejlesztése, a helyi értékek bemutatása, a helyi adottságokhoz alkalmazkodó idegenforgalmi infrastruktúra és desztináció menedzsment kialakítása. (INT-009)

Kecskemét Integrált Településfejlesztési Stratégiájáról összességében elmondható, hogy széles körben dolgozza fel a diplomaterv témájának szempontjait, releváns információkat tartalmaz és pozitív jövőképet fest a területről. A dolgozatom szempontjából különösen fontosak a táji sajátosságokra építő, fenntartható turizmus kialakulását segítő intézkedések.

2.3 Szakdolgozatok, diplomatervek

Két diplomamunkát tanulmányoztam át, melyek közül egyik témájában, másik pedig a vizsgált területét tekintve, kiterjedésüket nézve mindkettő releváns a dolgozat szempontjából.

Bruckmann-Dorn Kata – Turizmuson alapuló vidékfejlesztés Tamási mikrotérségben

Bruckmann-Dorn Kata diplomamunkájában a turizmuson alapuló fejlesztések tekintetében foglalkozik Tamási mikrotérségével, mely összesen tizenhárom települést foglal magába. Helyi értékeken és sajátosságokon alapuló fejlesztési javaslatokat dolgozott ki, melyek a turizmus kiszolgálása mellett a helyi lakosok számára is élhetőbb és vonzóbb környezet létrehozását javasolja Tamási környezetében (Bruckmann-Dorn,2018).

A dolgozat szempontjából, azért fontos a hallgató témája, mert ő is térségi szinten dolgozik, valamint a helyi lakosok és a turisták számára egyaránt kedvező, valamint a helyi értékeket népszerűsítő javaslatokat dolgozott ki egy kerékpáros útvonal és több tematikus út megtervezésével.

Erdélyi Regina - Klímaadaptációs városfejlesztési alternatívák Kecskemét példáján

Erdélyi Regina diplomadolgozatában Kecskemét és térségének klímaváltozásával, valamint a kül- és belterületi zöldfelületekkel foglalkozott. Külön hangsúlyt helyezett a klíma zöldinfrastruktúrára gyakorolt hatásaira, valamint a lakosság életminőségének javítására, a szabadban és a zöldben történő rekreációs lehetőségek biztosításával (Erdélyi,2020).

Dolgozatom szempontjából azért fontos a hallgató munkája mivel ő a dolgozatának teljes területe Kecskemét és az én központi településem is. Ezenkívül a zöldinfrastruktúra is szerves részét képezi a tanulmányának és rekreációval is foglalkozik.

2.4 Példák, előképek

Ebben a részben a diplomamunkához kapcsolódó hazai és külföldi példákat mutatom be.

Hazai példa

A hazai zöldutak közül hozok példát, bemutatva, hogy már létezik hasonló jó példa, az általam elképzelt zöld gyűrűre/zöldútra.

Mecsek Zöldút (MEZŐ)

Jelenleg is aktívan működő zöldút. Rengeteg programot szerveznek, leginkább a túrákra fókuszálnak, de a gasztronómiára és a helyi termékekre is nagy hangsúlyt fektetnek. Lényeges szempont, hogy a helyiek bevonásával végzik ezeket a tevékenységeket, amelyek segítik a zöldutak fennmaradását és szélesebb körű megismerésüket. (INT-010)

A dolgozat szempontjából releváns példa, mivel helyi értékek előtérbe helyezése és a helyi közösségek bevonása is fontos szempont az általam tervezésre kerülő zöldutak kapcsán is.

Külföldi példák

Alábbiakban két portugál és egy spanyol példát mutatok be a regionális zöldutakra vonatkozóan.

Figueira da foz greenway, Portugália

Ez a zöldút négy településen ível át, név szerint: Figueira da Foz, amely településre a nevét is kapta zöldút, ezenkívül Montemor-o-Velho-n, Cantanhede-n és Mealhada-n. Az út hossza 49,7 kilométer, melynek bejárására a kerékpár a legalkalmasabb eszköz. (INT-011)

A dolgozat szempontjából a kerékpáros bejárás és a zöldút hossza, valamint az út több településen való átívelése is releváns.

Grande Rota do Montado, Portugália

Ez egy szintén több településen átívelő zöldút, amelynek egy része már megvalósult, további szakaszának kialakítása éppen most van folyamatban és egyes részei pedig még csak a terveken szerepelnek. Az utak egy összefüggő hálózatot alkotnak, amely többféleképpen is bejárható, és egy városban, Évora-ban központosulnak. Városok belterületén, városok peremén és külterületi szakaszon is vezetnek ezek a zöldutak, különböző nehézségi fokozattal is rendelkeznek.

Diplomamunkám szempontjából a több településen való átívelés, a többféle bejárhatóság, illetve Évora központi szerepe miatt releváns a példa. (INT-011)

Anillo Verde de Vitoria-Gasteiz, Spanyolország

Ez a zöldgyűrű a városszéli parkok csoportját köti össze, amelyek nagy ökológiai és tájképi értékkel bírnak, és amelyeket ökológiai és egyben rekreációs folyosók kötnek

össze. A zöldgyűrű kialakítása az 1990-es évek elején kezdődő projekt eredménye, amelynek fő célja Vitoria-Gasteiz leromlott állapotú külterületeinek helyreállítása volt, mind környezetvédelmi, mind társadalmi szempontból, annak érdekében, hogy a város körül egy nagy, rekreációs célú zöld területet hozzanak létre. A zöldövezet ma hat összevont parkot ölel fel, amelyek több ökológiai folyosó révén fognak összeköttetésbe kerülni. A dolgozat szempontjából a város körüli összefüggő zöldterület releváns a projektből, melynek rekreációs funkciója is jelentős.

Folyóirat cikkek

Ebben a részben egy, a zöldinfrastruktúrát és a turizmust is feldolgozó cikket szeretnék bemutatni, egy kutatás példáján keresztül.

Valánszki et al - A zöld infrastruktúra és a fenntartható turizmus párhuzamos fejlesztése- magyarországi esettanulmányok

A kutatásban a zöld infrastruktúra és a fenntartható turizmusfejlesztés kapcsolatát vizsgálták a gönci, a balatonfüredi és csornai kistérségben.

Céljuk a zöldinfrastruktúra, a turisztikai attrakciók és a turisztikai infrastruktúra elemzése, ebből következően a zöld infrastruktúra és a turizmus közötti kapcsolat meghatározása, végül pedig a közös fejlesztési lehetőségek feltárása.

Ajánlásokat és tendenciákat fogalmaztak meg a komplex zöldinfrastruktúra és a turizmus fejlesztésére a vizsgált területeken. Ezek egyik legfontosabb csoportja minden régióban a zöld infrastruktúra-hálózat fejlesztésére, a zöldinfrastruktúra-elemeken keresztül történő kapcsolatok létrehozására, javítására vonatkozik.

A tanulmány egésze lefedi a diplomadolgozat által feldolgozni kívánt témákat, valamint a tanulmányban elemzett területek nagysága is közel azonos. (INT-012)

3. Vizsgálat

Ebben a fejezetben a terület lehatárolását, regionális kapcsolatait, természeti adottságait, zöldinfrastruktúra elemeit, felszínborításának változásait, védettségeit, valamint attrakcióit, vendéglátóhelyeit, zöldfelületeit és megközelíthetőségeit vizsgáltam meg. A továbbiakban ezek részletesebb kifejtése következik.

3.1 Lehatárolás

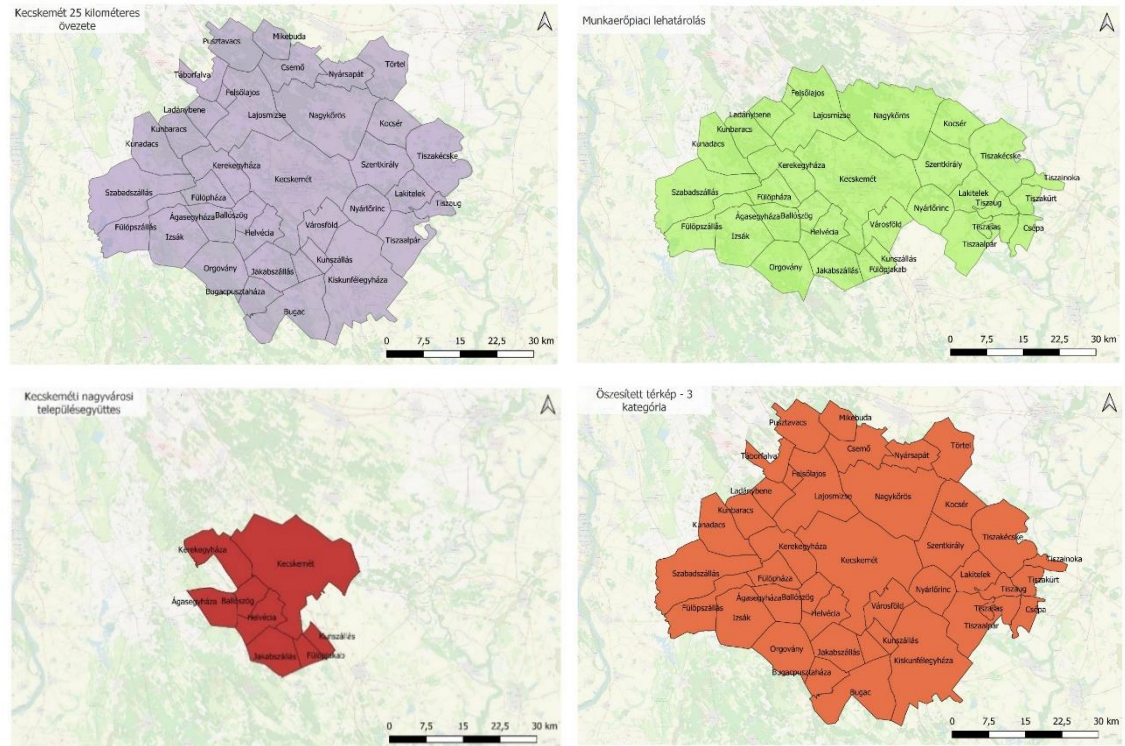
A város körüli turizmus és rekreáció, valamint a zöldöv kialakítása térségi szintű tervezést igényel, ezért nem csak a város közigazgatási területével, hanem a környékkel is foglalkozni kell. A vizsgált térséget - terveim szerint - a Kecskemét körüli, megközelítőleg 25 kilométeres sugarú körbe eső települések alkotják.

Települések név szerint: Csemő, Mikebuda, Törtel, Pusztavacs, Táborfalva, Ágasegyháza, Ballószög, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpjakab, Helvécia, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kunbaracs, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Nyárlőrinc, Orgovány, Városföld, Fülöpszállás, Izsák, Bugac, Bugacpusztaháza, Kiskunfélegyháza, Kunadacs, Szabadszállás, Kocsér, Nagykőrös, Nyársapát, Lakitelek, Szentkirály, Tiszaalpár.

Harminchéből, harmincöttem foglalkozok részletesen a dolgozatban. A harmincöttem huszonhét tartozik Bács-Kiskun megyébe, és nyolc Pest megyébe. Ezek a települések 8 különböző járásba tartoznak, név szerintem: Ceglédi, Dabasi, Kecskeméti, Kiskőrösi, Kiskunfélegyházi, Kunszentmiklósi, Nagykőrösi, Tiszakécskei.

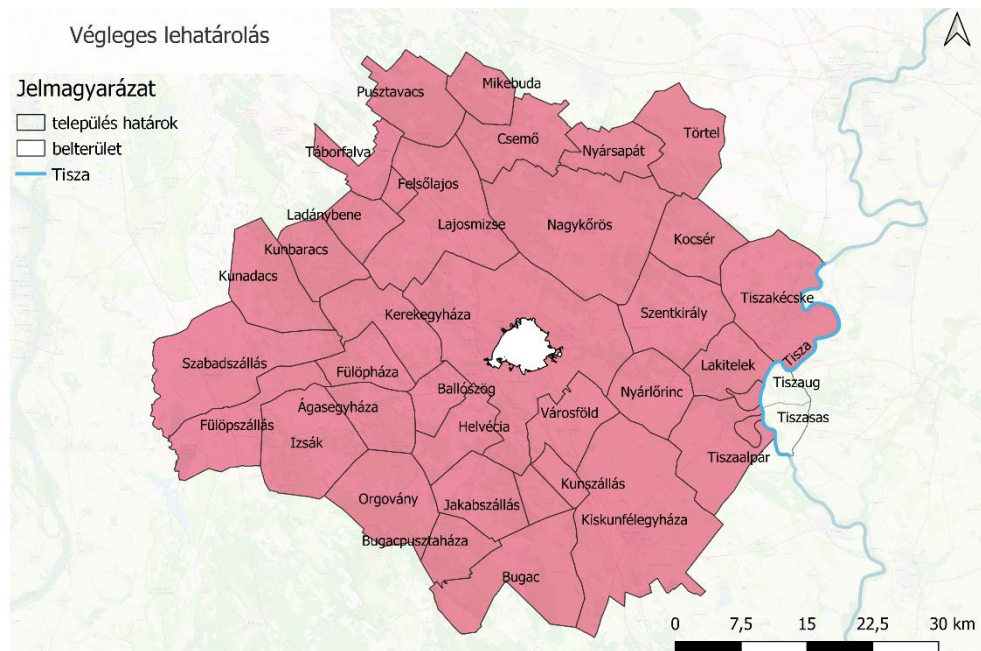
A terület három szempont alapján került lehatárolásra. Az első lehatárolás Kecskemét központjától számított huszonöt kilométeres övezetbe eső települések kerültek, mivel ez a távolság tekinthető az egy napos kirándulások optimális bejárható távolságának.(3. ábra) A második szempont a munkaerőpiac alapján került leválogatásra, hiszen Kecskemét jelentős mennyiségű munkahelyet biztosít a környékbelieknek.(3. ábra) A harmadik pedig a Kecskeméti nagyvárosi településeggyüttesbe tartozó települések kerültek, gyakorlatilag ezek a települések tekinthetőek Kecskemét agglomerációs területének. (3. ábra)

A legtágabb kategória a huszonöt kilométeres vonzaskörzet, amely magába foglalja a munkaerőpiac és a Kecskeméti nagyvárosi településegységes településeit is. (3. ábra)

3. ábra Terület lehatárolásának szempontjai (Kép forrása: TeIR, QGIS, saját szerkesztés)

A végleges lehatárolás (4. ábra) ennek a három kategóriának az ötvözése alapján került kialakításra, annyi módosítással, hogy a Tiszán átnyúló három település, név szerint Tiszainoka, Tizsakürt és Csépa kikerült a lehatárolt települések közül, ezen települések területének jelentős része a Tisza keleti oldalán találhatóak, a Tisza folyót természetes határvonalként kezeltem. Ezek mellett Tiszaug és Tizsasas csak természeti adottságaiban képzik részét a dolgozatnak, mivel ezen adottságaik szempontjából jelentősek a téma kapcsán. Kecskemét, mint központi település, játszik szerepet a dolgozat során, a település belterülete nem kerül feldolgozásra, de a külterületi részek igen, mivel ezek jelentős turisztikai és rekreációs potenciállal rendelkeznek. **A végső lehatárolás alapján harminchat település képezi a vizsgálat részét, ez összesen 3211 km².**

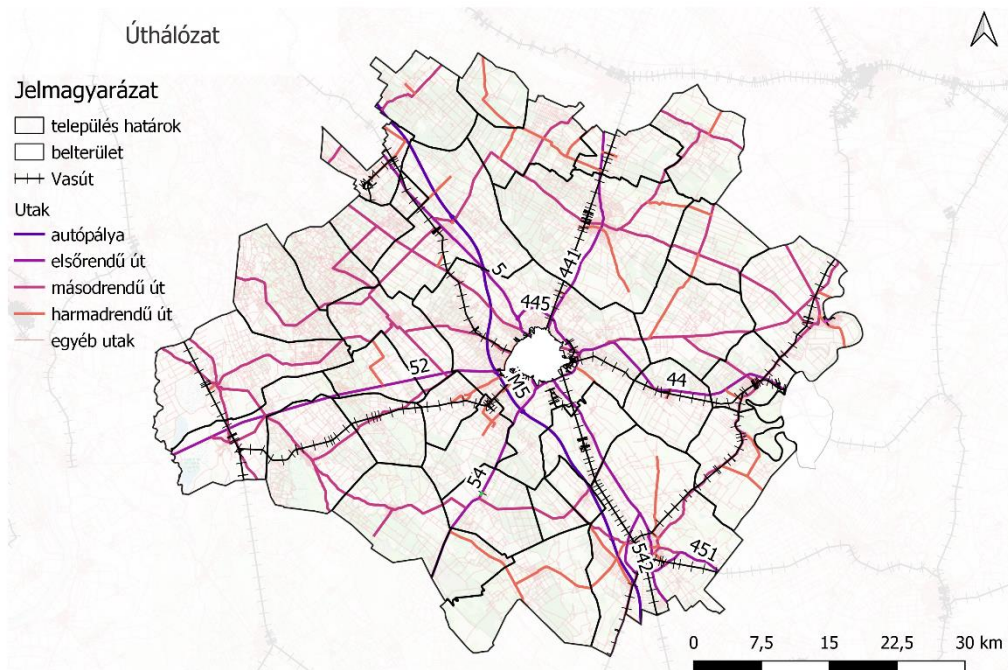
4. ábra Végleges lehatárolás (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés, OSM alaptérkép)

3.2 Regionális kapcsolatok

Kecskemét, a Duna-Tisza közén helyezkedik el, ezen belül is Bács-Kiskun megyében, megyeszékhelyként. Budapesttől száz kilométer távolságra helyezkedik el, amely az M5-ös autópályán egy óra alatt elérhető, és közvetlenkapcsolattal rendelkezik a többinagyobb alföldi várossal is. A város a Mercedes-gyár, valamint a Kodály Intézet révén nemzetközi jelentőségre tett szert. Térségi jelentőségét a megyeközponti szerepkörnek megfelelő közigazgatási, iskola és egészségügyi ellátáson túl a nagyszámú munkalehetőség alapozza meg.

Ebben a részben a lehatároláson belüli úthálózatot, vasutakat és kerékpárutakat vizsgáltam meg, valamint a tömegközlekedési lehetőségeket is. Esetünkben ez azért fontos, mert az egynapos kirándulások bejárési lehetőségeit ezek alapján állapíthatjuk meg.

A lehatárolt terület szerteágazó úthálózattal rendelkezik. Főbb útvonalak közé tartozik az M5-ös autópálya, elsődrendű utak közül a 44-es, 52-es és az 54-es, valamint másodrendűek közül a 441-es, a 445-ös, a 451-es és az 542-es utak. (5. ábra)Ezekon kívül jelentős kerékpárutak és vasútvonalak is megtalálhatóak a területen.

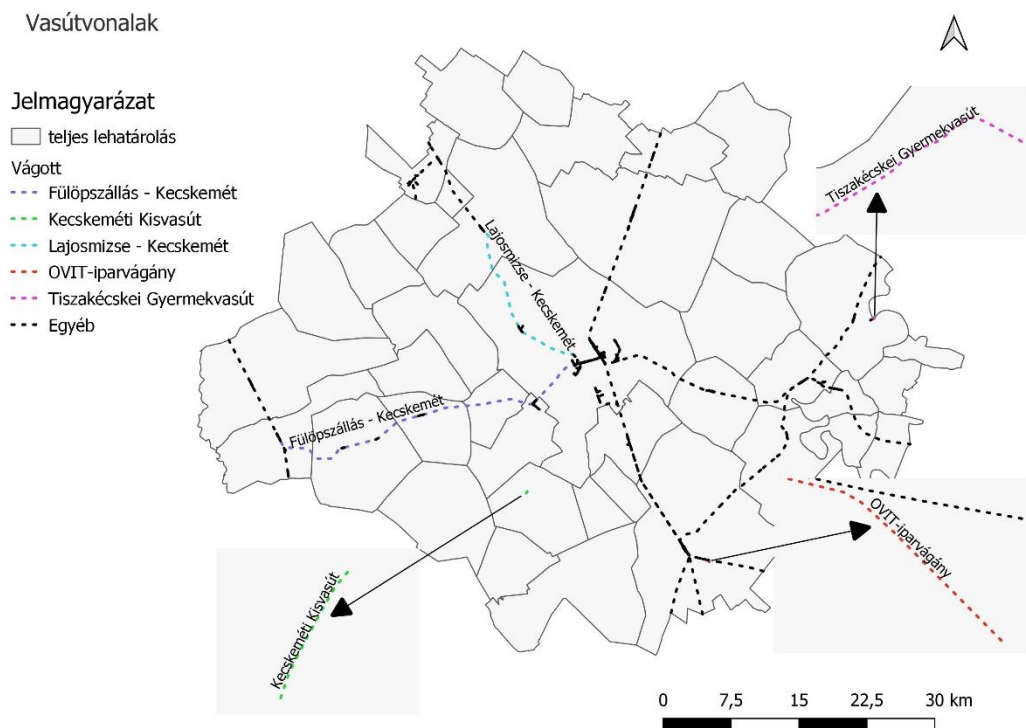
5. ábra Úthálózat térkép (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés)

Jelenleg a területen öt olyan, vasútvonal található, amelyekre konkrét elnevezésekkel tudunk hivatkozni. A megnevezhető útvonalak a következők: Fülöpszállás-Kecskemét, Kecskemét Kisvasút, Lajosmizse-Kecskemét, OVIT-Iparvágány, Tiszakécskei Gyermevasút. (6. ábra) Ezenkívül egyéb vasútvonalak is találhatóak a területen, de ezek nem rendelkeznek külön megnevezésekkel.

Vonatközlekedés szempontjából háromról mondható el, hogy van közös állomás és ezáltal átszállási lehetőség, mindez Kecskeméten belül található meg. Vannak olyan vasútvonalak, amelyeknél az infrastruktúra rendelkezésre áll a működéshez, működésük mégsem biztosított. A Kecskeméten található Kiskunmajsza végállomású keskeny nyomtávú vasút is ezek közé tartozik. Itt jelenleg, átmenetileg sinautókkal való időszakos közlekedés biztosított.

A Kecskemét-Fülöpszállás közötti vasútvonal használata 2007 óta szünetel, bár a Mercedes gyár megépülésével Kecskeméten belüli szakaszt, újra használni kezdték és Kecskemét közép- és hosszútávú városfejlesztési stratégiái között szerepel a vasútvonal működésének részleges visszaállítása.

A Tiszakécskei Gyermekvasút sikertörténetnek mondható, mivel több mint egy évtizedes leállást, felújítást és pálya hosszabbítást követően, 2021 őszén újra forgalomba állt.

6. ábra Vasúthálózat térkép (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés)

A lehatároláson belül található kerékpárutak teljes hossza 149 kilométer, viszont ebből 46 kilométer Kecskemét belterületén húzódik, így a vizsgálat szempontjából is releváns kerékpárutak hossza 103 kilométer. (Vizsgálati tervlap melléklet)

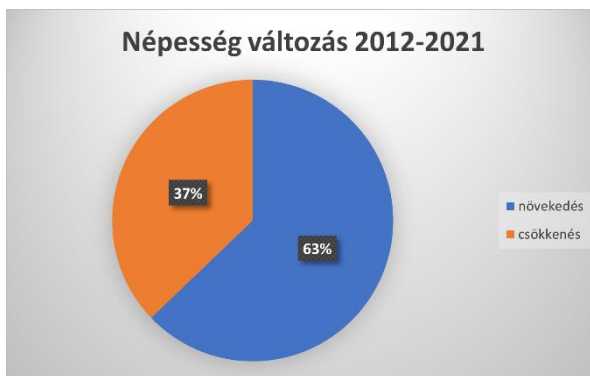
Tömegközlekedés szempontjából a buszos és a vonatos közlekedés, ami a térségben elérhető.

A menetrendeket áttanulmányozva megállapítottam, hogy busszal három féle képen közelíthető meg egy település. Vannak közvetlen járatok, tehát ezekkel átszállás nélkül elérhetőek a települések. Ez öt településre igaz. Ezenkívül vannak olyan helyek, amelyek a közvetlen járatok mellett, egy átszállással érhetőek el. Ez a legjellemzőbb. Végül pedig vannak olyan települések, melyek csak egy vagy több átszállással közelíthetőek meg. Ez szintén öt településről mondható el. A járatok száma az öttől egészen az ötvenhétig található meg. Legkevesebb járat Mikebudára megy, a legtöbb pedig Városföldre. (INT-013)

Emellett meg kell említeni a hajós közlekedést is, mivel a Tisza egy szakasza is a vizsgálati terület részét képezi. Itt menetrendszerinti hajós közlekedés nem található, viszont saját kisméretű hajóval, valamint egyéb erre alkalmas eszközzel, mint például kajakkal, kenuval hajózható.

3.3 Demográfia, foglalkoztatás

Ahogy a vizsgálati rész elején is meghatároztam, a lehatárolt terület harminchét települése közül harmincöttem foglalkozom a további részekben. Megvizsgáltam a településeket állandó népességük, belső vándorlások, munkakeresők és ingázási adatok alapján.

7. ábra Népesség változás 2012-2021 (Kép forrása: TeIR, saját szerkesztés)

A lehatárolt terület népessége a 2021-es adatok alapján összesen 271335 fő. A három legalacsonyabb lélekszámmal rendelkező település Bugacpusztaháza 263 fővel, Kunbaracs 684 fővel és Mikebuda 756 fővel. A három legmagasabb népességgel rendelkező település Kecskemét 108640 fővel, Kiskunfélegyháza 29503 fővel és

Nagykőrös 23638 fővel. (INT-014)

Megvizsgáltam a népesség számának alakulását összesen négy időpontban. A 2012-es, 2015-ös, 2018-as és a 2021-es adatok alapján a lehatárolásban szereplő települések közül 63%-nál figyelhető meg népesség növekedés és 37%-nál pedig népesség csökkenés (7.ábra). Az állandó népesség arányának százalékos megoszlását, a 2021-es adatok alapján, diagramon ábrázoltam, az információk könnyebb értelmezhetősége érdekében a számadatokat táblázatba összegyűjtve összesítettem. (INT-014) (8. ábra)

A belföldi vándorlásokat tekintve 74%-ban pozitív és 26%-ban negatív a települések vándorlási egyenlege. A legmagasabb elvándorlási érték Kunadacs esetében figyelhető meg 20,61 ezrelékkal, míg odavándorlások tekintetében Ballószög vezet 72,99 ezrelékkal, a 2021-es adatok alapján. (INT-014)

A nyilvántartott álláskeresők száma alapján Bugacpusztaháza 4 fővel, Mikebuda 16 fővel, Felsőlajos és Szentkirály pedig 18 fővel áll a lista elején. Legtöbb nyilvántartott álláskereső Kecskeméten 2147 fő, Nagykőrösön 679 fő és Kiskunfélegyházán 569 fő található. Az eredmények 2021-es adatok alapján kerültek kiértékelésre. Az eredmények relevánsak, viszont a települések területüket és népességszámukat tekintve is eltérőek, így az adatok ennek figyelembevételével értelmezendők. (INT-014)

	Település név	2021	%
1.	Ágasegyháza	2002	0,74
2.	Ballószög	4254	1,57
3.	Bugac	2734	1,01
4.	Bugacpusztaháza	263	0,10
5.	Csemő	4692	1,73
6.	Felsőlajos	950	0,35
7.	Fülöpháza	904	0,33
8.	Fülöpjakab	1175	0,43
9.	Fülöpszállás	2375	0,88
10.	Helvécia	5078	1,87
11.	Izsák	5836	2,15
12.	Jakabszállás	2762	1,02
13.	Kecskemét	108640	40,04
14.	Kerekegyháza	6838	2,52
15.	Kiskunfélegyháza	29503	10,87
16.	Kocsér	1838	0,68
17.	Kunadacs	1440	0,53
18.	Kunbaracs	684	0,25
19.	Kunszállás	1782	0,66
20.	Ladánybene	1742	0,64
21.	Lajosmizse	12201	4,50
22.	Lakitelek	5010	1,85
23.	Mikebuda	756	0,28
24.	Nagykőrös	23638	8,71
25.	Nyárlőrinc	2335	0,86
26.	Nyársapát	2188	0,81
27.	Orgovány	3424	1,26
28.	Pusztavacs	1291	0,48
29.	Szabadszállás	6254	2,30
30.	Szentkirály	1921	0,71
31.	Táborfalva	3524	1,30
32.	Tiszaalpár	5068	1,87
33.	Tizakécske	11566	4,26
34.	Törtel	4355	1,61
35.	Városföld	2312	0,85
	Összesen:	271335	100,00

8. ábra Népesség százalékos megoszlása 2021
(Kép forrása: TeIR, saját szerkesztés)

A legfrissebb ingázási adatok 2011-ből érhetőek el, ezek alapján Kecskeméten 10,03%, Kiskunfélegyházán 19,19% és Tizakécskén 24,65% az ingázók százalékos aránya. Ezeken a településeken a legalacsonyabbak az értékek. Ballószögön 77,75%-kal, Helvécian 68,73%-kal és Mikebudán 66,8%-kal a legmagasabb az ingázók aránya. (INT-014)

A térségről alapvetően elmondható, hogy jelentős lakosságszámmal rendelkezik, ezen belül is leginkább a nagyobb települések, mint például Kecskemét, Kiskunfélegyháza és Lajosmizse. Ingázást tekintve a legtöbb ember Kecskemét agglomerációjából ingázik napi szinten, otthona és munkahelye között. Összességében elmondható, hogy a térség és a legtöbb helyen biztosított a megélhetés.

3.4 Természeti adottságok

A vizsgált terület a Duna-Tisza közén helyezkedik el. A terület természeti adottságait összesen hat kistáj foglalja magába, név szerint: a Pesti-hordalékkúp síkság, a Solti-sík, a Pilis-alpári-homokhát, a Kiskunság-homokhát, a Bugaci-homokhát és a Kiskunsági löszös hát (DÖVÉNYI,2010).

Domborzati viszonyok

A lehatárolt területről alapvetően elmondható, hogy domborzati viszonyait tekintve sík terület, mivel az Alföldön található. Kivételt képez ez alól három terület – Fülöpháza, Bugac, Kecskemét és Kiskunfélegyháza közötti terület-, ahol homokdűnék találhatóak. Ezenkívül jellemzőek még a területre a szikes laposok, de a legtöbb területen a szélhordta hordalékkúp síkság figyelhető meg (DÖVÉNYI,2010).

Éghajlat

Mérsékelt meleg és száraz éghajlat jellemző a területre. Az átlagos szélesség 2,5 és 3 m/s között mozog. Szélirányt tekintve az északnyugati a leggyakoribb. Az éves átlaghőmérséklet 10,2°C, az évi csapadékösszeg 510 és 530 mm közötti. A terület alapvetően szárazságtűrő szántóföldi és kertészeti kultúrának kedvez (DÖVÉNYI,2010).

Talaj

A terület négy legjellemzőbb talajtípusa: a homoktalaj, a barnaföld, a csernozjom és a futóhomok, ritkábban előfordul szikes talaj, agyag és vályog. Ezek alapján a terület négyféle hasznosítási módra alkalmas: szőlő termesztés, erdő telepítés, szántó, valamint gyepgazdálkodás (DÖVÉNYI,2010).

Vizek

A területen számos gyógyvíz, hévíz és ásványvíz is fellelhető. A felszínen leginkább időszakos belvizek, kisvízfolyások és szikes tavak a jellemzőek. A lehatárolt terület legjelentősebb állandó vízfolyása a Tisza.

Az itt található területek alapvetően vízhiányosnak mondhatóak. Ehhez hozzájárult az utóbbi évek száraz, aszályos időjárása is, illetve ennek következtében elsivatagosodás is tapasztalható a területen, viszont tavasszal és nyár elején átmeneti árvizek figyelhetőek meg.

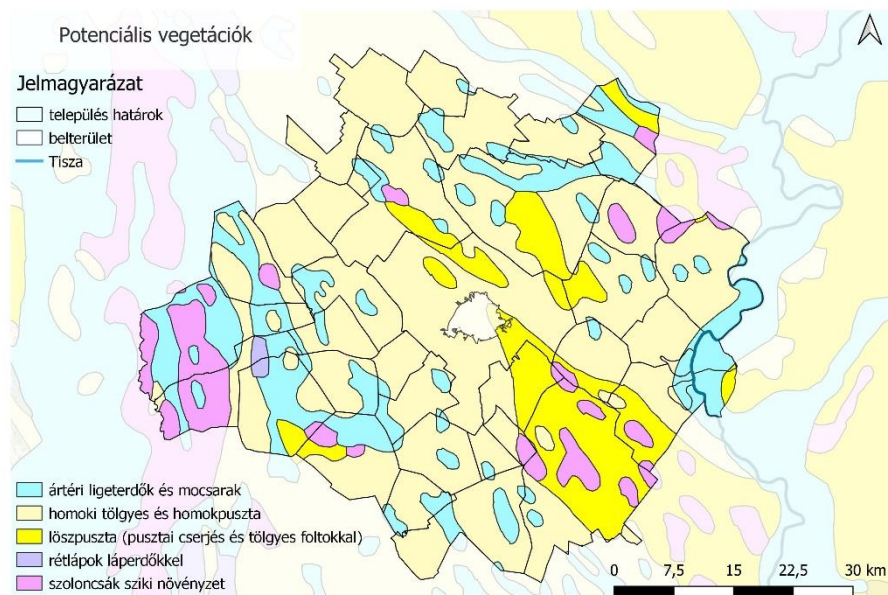
Növényzet

Az itt található településekre jellemző, hogy a területek nagy részét mezőgazdasági, erdő vagy gyepterületek foglalják el. Nagyobb városok esetében jelentős területet foglalnak el a lakott területek (DÖVÉNYI,2010).

A terület jellemzői növényfajai például a magyar csenkesz (*Festuca vaginata*), a homoki árvalányhaj (*Stipa borysthenica*), a báránypirosító (*Alkanna tinctoria*) és a homoki nőszirm (*Iris arenaria*) (DÖVÉNYI,2010).

Özönfajok közül a legjellemzőbbek a zöld juhar (*Acer negundo*), a bálványfa (*Ailanthus altissima*), a gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), a selyemkóró (*Asclepias syriaca*), az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), az akác (*Robinia pseudoacacia*) és az aranyvessző fajok (*Solidago* spp.) (DÖVÉNYI,2010).

A lehatárolt területen belül öt potenciális vegetáció típust különböztethetünk meg, mégpedig az ártéri ligeterdők és mocsarakat, homoki tölgyeseket és homokpusztákat, rétlápokot láperdőkkel, szoloncsák sziki növényzetet és a löszpusztákat. (9. ábra) Utóbbi területek pusztai cserjés és tölgyes foltokkal tarkítva találhatóak meg. (A homoki tölgyesek és a homokpusztai területek a legszámottevőbbek a lehatároláson belül.)

9. ábra Potenciális vegetációk (Kép forrása: MÉTA Program, QGIS, saját szerkesztés)

3.5 Felszínborítás változásai

A dolgozat keretein belül, három időpont került kiválasztásra, az 1990-es, a 2012-es és a 2018-as, mivel ezen időpontok között történtek nagyobb, - a felszínborítást is befolyásoló – változások, így ezek bizonyultak relevánsnak a vizsgálat és a terület változása szempontjából is.

Az első időpont összesen huszonegy felszínborítási kategóriát tartalmaz, amelyek közül a tőzeglápok az a kategória, amely a másik két időpontban már nem található meg, ebből valószínűsíthető, hogy a tőzeglápok eltűntek a területről. A legkisebb területet is a tőzeglápok alkotják, valamint a városi zöldterületek és a ritkás növényzetek. A legnagyobb területet a nem öntözött szántóföldek, a rét és legelőterületek, valamint a komplex művelési szerkezetű területek és lomblevelű erdők alkotják. (11. ábra)

A 2012 időpont adatai alapján a legkisebb területeket a lerakóhelyek, a városi zöldterületek és az út- és vasúthálózatok és csatlakozó területek alkotják. A legnagyobbat pedig a nem öntözött szántóföldek alkotják. Ezután következnek a lomblevelű erdők, a rét és legelőterületek, majd pedig az átmeneti erdős-cserjés területek. (11. ábra)

A harmadik vizsgált időpont a 2018-as volt. (10. ábra) Itt az eddigiek mellett megjelent még egy felszínborítási kategória, mégpedig az építési munkahelyek. A lerakóhelyek és a városi zöldterületek mellett, ez alkotja a harmadik a legkisebb területet. A legnagyobb területeket pedig itt is a 2012-es időpontban felsorolt területek alkotják. (11. ábra)

A három időpontot összesítve a felszínborítási kategóriákat tekintve elmondható, hogy a beépített területek, a városi zöldterületek, a rét és legelőterületek, a természetes gyepék és a természetközeli rétek, valamint az erdőterületek aránya is nőtt. A beépített területek növekedésének aránya legnagyobb mértékben Kecskemétre jellemző, illetve a város agglomerációs térségére, míg a települési zöldfelületek növekedése inkább a környező kisebb településekre jellemző. (11. ábra)

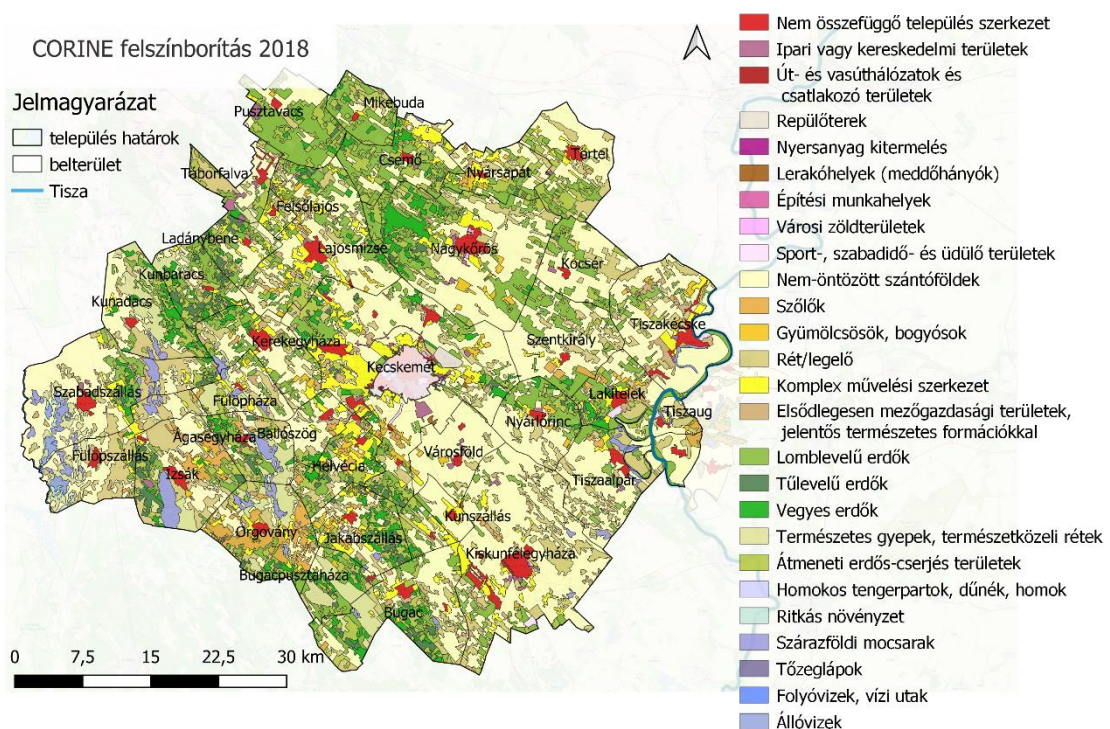
Külön kiemelném az erdőterületek változásait. Összességében növekvő tendenciát mutatnak, az erdőtelepítéseknek köszönhetően, de százalékos eloszlásban eltérés figyelhető meg a tűlevelű erdők és a lomblevelű erdők arányát tekintve. A tűlevelű erdők aránya csökkent, míg a lomblevelű erdőké nőtt. Ez annak is köszönhető, hogy régen ezeken a területeken feketefenyőket (*Pinus nigra*) ültettek a homok megkötése

érdekében. Funkcióját tekintve betöltötte a szerepét, de mivel zárt lombkorona szintet alkot, ezért sem a gyepszint, sem pedig a cserjeszint nem tudott kialakulni ezekben az erdőkben. Ennek is köszönhetően kezdtek el más - a homok megkötésére alkalmas- faj után nézni, illetve azért is, mert az Alföld nyáras- borókás, valamint tölgyes területeitől tájidegenek a fenyves területek.

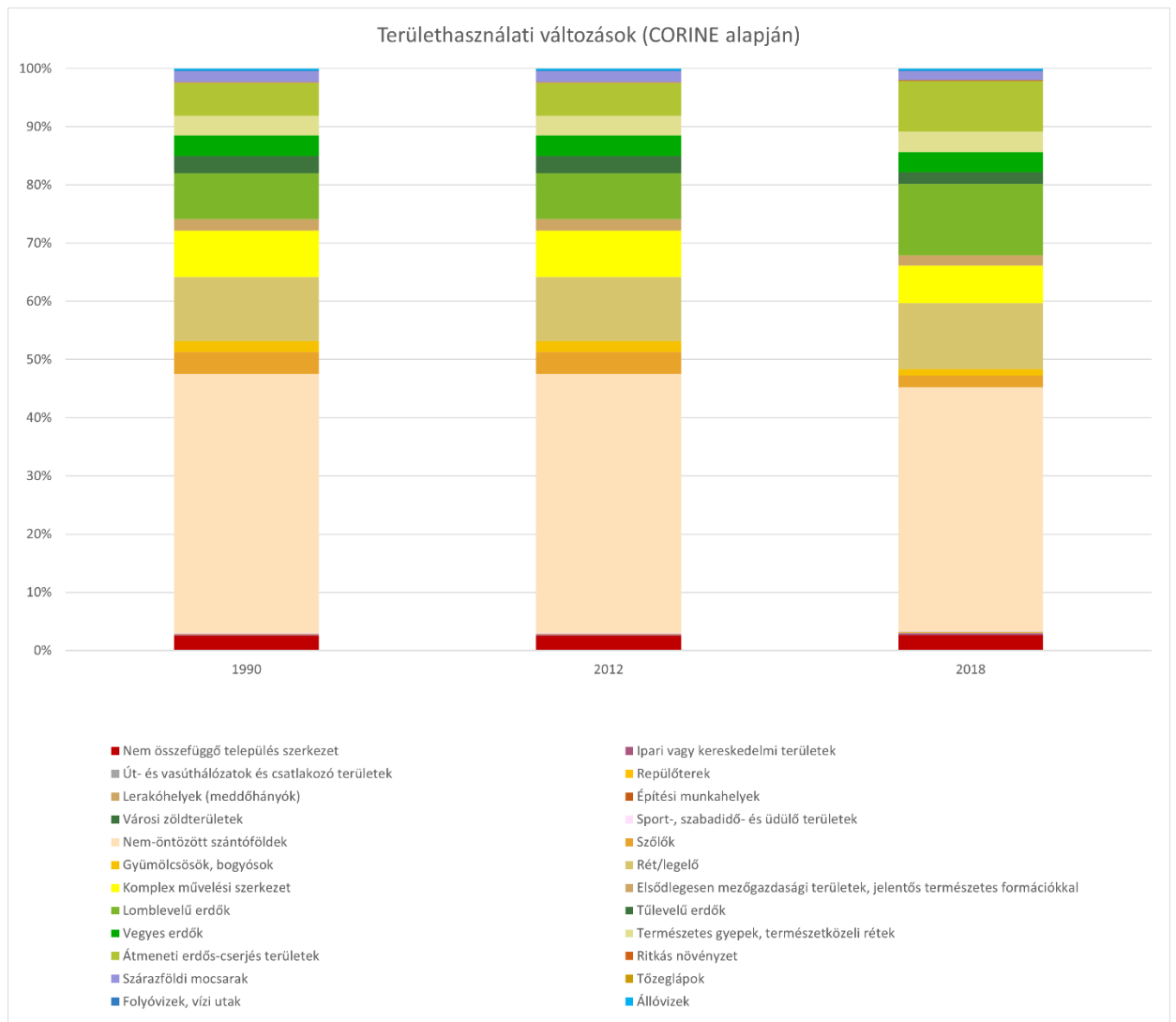
A homok megkötésére ezek után a fehér akácot (*Robinia pseudoacacia*) kezdték alkalmazni. Funkcióját ez a faj is betöltötte, illetve a fenyővel együtt a mai napig be is tölti, ráadásul nagyon jó mézelő és a gyep- és a cserjeszintnek is teret enged. Mindezek ellenére ez sem bizonyult a legmegfelelőbb fajválasztásnak, mivel idegenhonos, erősen terjed vegetatívan és invazív fajnak is minősül, mivel az őshonos fajokat képes kiszorítani. Ez a védett területek esetében okozza a legnagyobb problémát.

Tovább haladva a területek változásait tekintve a sport-, szabadidő- és üdülő területekről mondható el, hogy a vizsgált időszakban csökkenő és növekvő tendencia is megfigyelhető volt, mégis összességében csökkent a területek aránya, mivel nagyobb volt a korábbi csökkenés mértéke, mint a későbbi növekedése.

Összességében elmondható, hogy a lehatárolt területnek változatos és dinamikus változó a felszínborítása.

10. ábra CORINE felszínborítás 2018 (Kép forrása: CORINE, Saját szerkesztés)

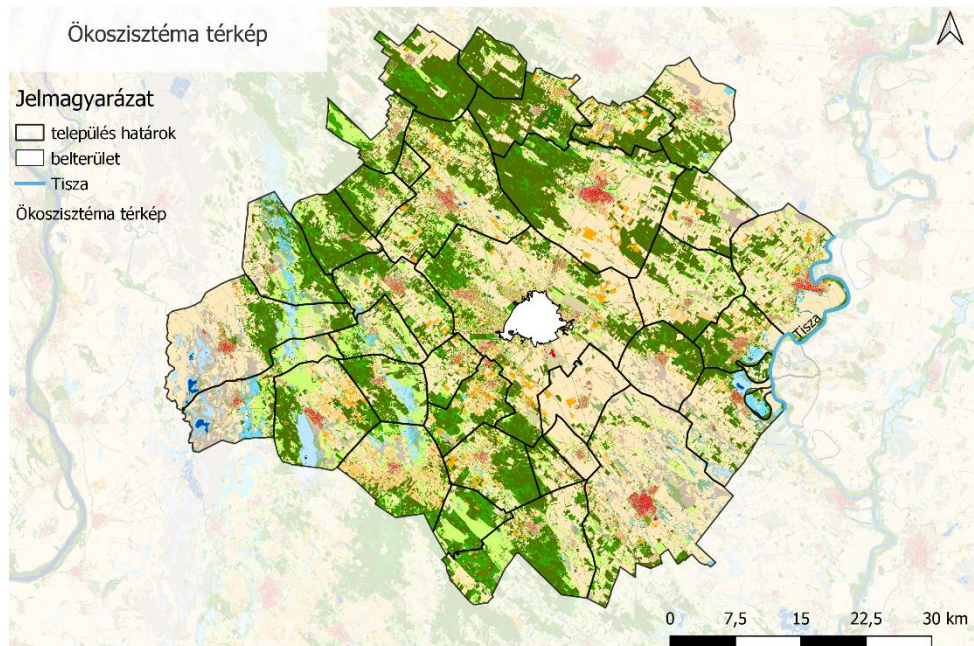

11. ábra Területhasználati változások (Kép forrása: CORINE, Saját szerkesztés)

3.6 A zöldinfrastruktúra elemei

Ebben a részben a lehatárolt területet a NÖSZTÉP térkép alapján vizsgáltam, mivel ez az ökoszisztéma térkép mutatja be legrészletesebben a terület zöldinfrastruktúra elemeit.

A terület ökoszisztéma térképe jól mutatja, hogy ökológailag milyen összetett és változatos települések találhatóak a lehatároláson belül. (12. ábra)

12. ábra A terület ökoszisztéma térképe + jelmagyarázat (Kép forrása: NÖSZTÉP, QGIS, Saját szerkesztés)

Ökoszisztéma alaptérkép

3. szint

■ 1 110 : Alacsony épület	■ 4 107 : Hazai nyárasok
■ 1 120 : Magas épület	■ 4 108 : Hegy- és dombvidéki pionír erdők
■ 1 210 : Szilárd burkolatú utak	■ 4 109 : Gyertyános kocsányos tölgyesek
■ 1 220 : Földutak	■ 4 110 : Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek
■ 1 230 : Vasutak	■ 4 111 : Egyéb, többletvízhatástól független őshonos dominanciájú erdők
■ 1 310 : Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek	■ 4 112 : Egyéb elegyes lomberdők
■ 1 410 : Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal	■ 4 201 : Puhafás ártéri erdők
■ 1 420 : Zöldfelület mesterséges környezetben fák nélkül	■ 4 202 : Keményfás ártéri erdők
■ 2 100 : Szántóföldek	■ 4 301 : Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek TVHA
■ 2 210 : Szőlők	■ 4 302 : Égeresek
■ 2 220 : Gyümölcsösök, bogyósok és egyéb ültetvények	■ 4 303 : Többletvízhatás alatti gyertyános kocsányos tölgyesek
■ 2 230 : Energiaültetvények	■ 4 304 : Ártéren kívüli fűzesek
■ 2 310 : Komplex művelési szerkezet épületekkel	■ 4 305 : Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok
■ 2 320 : Komplex művelési szerkezet épületek nélkül	■ 4 306 : Nyíresek
■ 3 110 : Nyílt homokpuszta gyepek	■ 4 307 : Többletvízhatással érintett cseresek
■ 3 120 : Zárt gyepek homokon	■ 4 308 : Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők
■ 3 200 : Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek	■ 4 309 : Egyéb, többletvízhatással érintett elegyes lomberdők
■ 3 310 : Sziklakibúvásokkal tarkított mészkedvelő gyepek	■ 4 401 : Túlevelűek dominálta ültetvények
■ 3 320 : Sziklakibúvásokkal tarkított egyéb gyepek	■ 4 402 : Akác dominálta ültetvények
■ 3 400 : Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken	■ 4 403 : Nemesnyár- és fűz dominálta ültetvények
■ 3 500 : Mászható nem besorolható lágyszárú növényzet	■ 4 404 : Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők
■ 4 101 : Bükkösök	■ 4 501 : Pusztavágás
■ 4 102 : Gyertyános kocsánytalan tölgyesek	■ 4 502 : Folyamatban lévő felújítás
■ 4 103 : Cseresek	■ 4 600 : Mászható nem besorolható fás szárú növényzet
■ 4 104 : Molyhos tölgyesek	■ 5 110 : Vízben álló mocsári/lápi növényzet
■ 4 105 : Ny-Dunántúl erdeifenyvesei	■ 5 120 : Időszakos vízhatás alatt álló gyepek valamint lép- és mocsárrétek
■ 4 106 : Ny-Dunántúl erdeifenyő-elegyes lomberdei	■ 5 200 : Lép- és mocsárerdők
	■ 6 100 : Állóvizek
	■ 6 200 : Vízfolyások

Az összesített ökoszisztéma térképen túl, még három térképes állomány érhető el. Egy az erdőkategóriákból, egy a belterületi vegetáció területekről, valamint egy a fás és cserjés területekről.

Az erdőket tekintve a lehatárolt terület jelentős területekkel rendelkezik, főleg az északi területek bővelkednek erdőkben, egészen pontosan Pusztavacs, Mikebuda, Csemő és Nagykőrös. Az erdő területen belül három kategóriát különböztetünk meg: lomblevelű erdőket, tűlevelű erdőket és vegyes erdőket, ezek közül a lomblevelű erdők a legjellemzőbbek a területen.

A települések belterületi vegetáció területeit tekintve jelentősek. A legtöbb település esetében elmondható, hogy a belterületi vegetáció területe, egyenesen arányosak a települések területével, mint például Nagykőrösön, de vannak olyan települések, amelyek a kis alapterületükhöz képest meglehetősen nagy belterületi vegetáció területtel rendelkeznek, ezek közé tartozik Tiszakécske is, míg más települések nagy alapterületük ellenére nem olyan jelentősek az előbb említett szempontból, mint például Bugac. Összeségében elmondható, hogy minden település rendelkezik belterületi vegetáció területtel, de a település méretétől és kialakításától függően ezek mértéke is változó.

A fás és cserjés területeket tekintve, ugyanazt a tendencia figyelhető meg, mint az erdők tekintetében, miszerint a lehatárolás északi részén található a legnagyobb arányú, fás és cserjés terület.

Az eddigieken felül még a vizsgálat részét képezték a gyeppel fedett területek. A lehatároláson belül jelentős gyepterület található, legsűrűbben a nyugati rész fedett. Az itteni gyepterületek nagytöbbsége nemcsak, hogy nemzeti park területén találhatóak, de Natura 2000-es védelem alatt is állnak.

A terület vizsgálata során a NŐSZTÉP térképet használtam, mivel a zöldinfrastruktúrát tekintve sokkal részletesebb és több kategóriába osztályozza a területet az ökoszisztéma térkép, mint a CORINE felszínborítási térképe. Ugyanakkor a területhasználatok változásának vizsgálatához a több időpontra is rendelkezésre álló CORINE felszínborítási térképet használtam fel.

A továbbiakban a zöldinfrastruktúra elemeinek bővebb kifejtése következik:

- erdők

A terület erdei hat körzetbe tartoznak:

- Kecskeméti körzet
- Nagykőrösi körzet
- Pusztavacsi körzet
- Közép-Duna-menti körzet
- Kőrösi körzet
- Bugaci körzet

Üzem módjaikat tekintve a legtöbb területre a vágásos üzem mód a jellemző, de jelentős a faanyag termelést nem szolgáló erdők területe is, valamint a szálaló üzem módúak is. Átalakító üzem mód nem jellemző. (INT-015)

A legtöbb településről elmondható, hogy rendelkezik Natura 2000 hálózatba tartozó erdővel.

Védettségüket tekintve, a legtöbb erdő nem számít védettnek ezeken a területeken, de elvélve például nemzeti parki területeken belül található védett, illetve fokozottan védett terület is.

A terület faállományának összetételét, a 3.6. Felszínborítási változások című fejezetben már kifejtettem.

- gyepek

A felszínborítást tekintve az erdőterületek mellett a gyep területek a legjelentősebbek. A vizsgált terület nyugati részén található a legjelentősebb mennyiségű gyepfelület. Az itt található gyepek többsége nemzeti parki területen és legtöbbjük Natura 2000 védelem alatt is áll.

Ezenkívül több típusú gyepfelület is megtalálható. Van, ami intenzíven, heti szintű kezeléssel fenntartott, mint például a sportpályák, valamint közterületek gyepfelületei. Vannak olyan nagyobb összefüggő külterületen elhelyezkedő gyep területek melyeket évi két kaszálással kezelnek, de emellett mai napig alkalmazzák a legeltetést is, főleg szarvasmarhák, birkákkal és juhokkal. A gyep területek legelőként való hasznosítása a természetvédelem részét képezi, mivel stabilizálja a gyepszukcessziót. (13. ábra)

13. ábra Gyepfelület Fülpöpházán (Kép forrása: saját fotó)

A gyepfelületek növényzetének összetétele függ a terület településen belüli vagy kívüli elhelyezkedésétől is. Míg egy belterületi gyepfelület lehet mesterségesen, tehát ember által telepített, így valószínűleg biodiverzitása alacsony, ezzel szemben egy külterületi, legeltetett gyepfelület sokkal fajgazdagabb. Jellemzőek a homokpusztagyeppek, valamint a szikes legelők és kaszálók. (INT-016)

- cserjések

A vizsgált területre az átmeneti erdős-cserjés területek a jellemzőek, melyek az északi, déli és nyugati területeken egyaránt jelentősek. (CORINE 2018)

- belterületi zöld

A NÖZTÉP térkép alapján elmondható, hogy vizsgált területen belül minden település jelentős belterületi vegetáció területtel rendelkezik. Ide tartoznak többek között a családi házak, templomok, közintézmények kertjei, továbbá közkertek, közparkok, valamint egyéb növényzettel fedett zöldfelületek, amely a beterület határán belül helyezkedik el.

3.7 Védettségek

Ebben a részben a lehatárolt területemen megtalálható védettségeket mutatom be. Ezek közé tartoznak az Országos Ökológia Hálózat, a Nemzeti Parkok, a Tájvédelmi Körzetek, a Természetvédelmi Területek, Ramsari területek, Ex lege területek, Helyi védett területek és a Natura 2000-es területek. (INT-017)

A vizsgált terület három **Nemzeti Park Igazgatóság** illetékességi területét is érinti. A Duna-Ipoly NPI, Hortobágyi NPI és amely a legjelentősebb kiterjedéssel rendelkezik, a Kiskunsági NPI. (15. ábra)

A Duna-Ipoly NPI terület Természetvédelmi Területtel besorolása alatt áll, a Hortobágyi NPI Tájvédelmi Körzettel, a Kiskunsági NPI pedig Nemzeti Parki területtel szerepel a lehatárolásban.

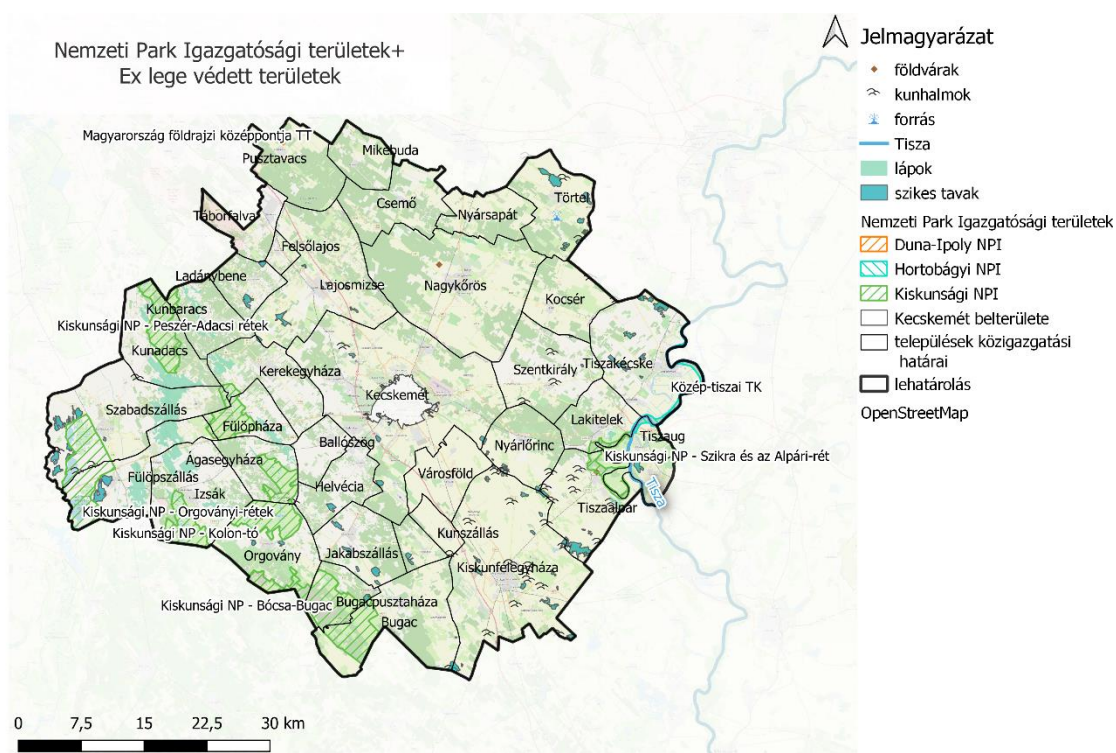

14. ábra A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság területe + homokbuckák (Kép forrása: saját fotó)

A területek pontosítva:

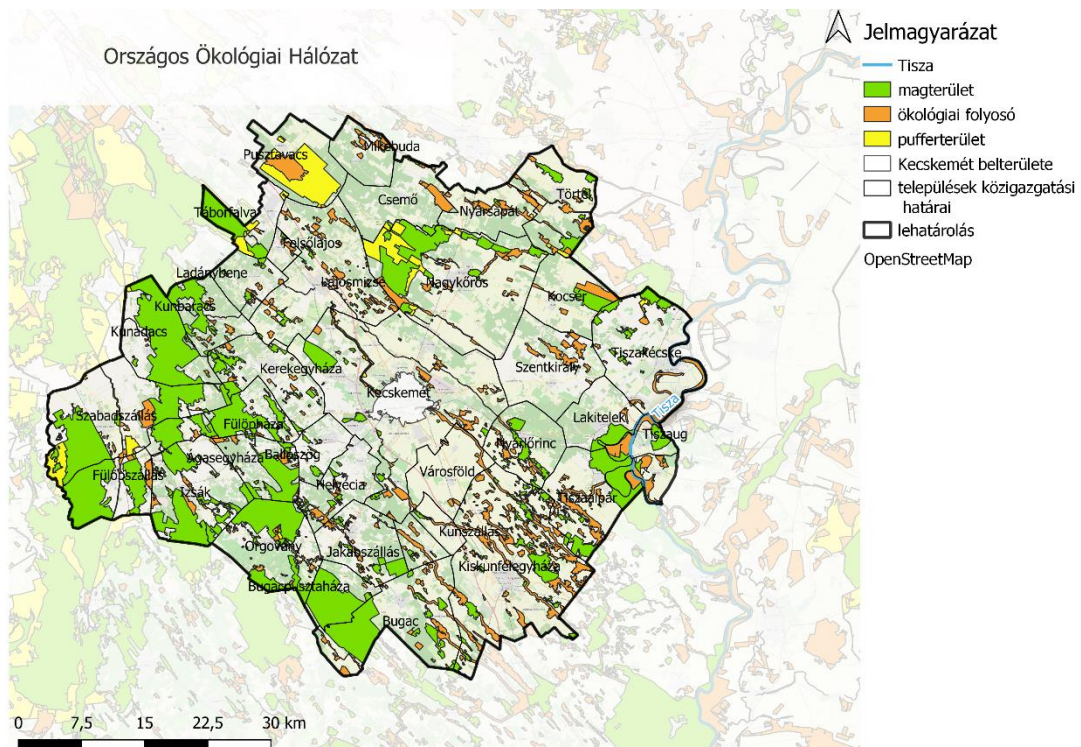
- Duna-Ipoly NPI → Magyarország földrajzi középpontja természetvédelmi terület (0,05 km²)
- Hortobágyi NPI → Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet (8,6 km²)
- Kiskunsági NPI → Kiskunsági Nemzeti Park (228,59 km²):
 - Peszér-Adacsi rétek
 - Fülöpházi-buckavidék (14.ábra)
 - Kolon-tó
 - Bócsa-Bugac
 - Orgoványi-rétek
 - Felső-kiskunsági-tavak
 - Szikra és az Alpári-rét

Összesen: 237.24 km²

15. ábra Nemzeti Park Igazgatósági területek + Ex lege védett területek (Kép forrása: OKIR, QGIS, Saját szerkesztés)

Az **Országos Ökológiai Hálózat** övezetei, a magterületek, ökológiai folyósók és a pufferterületek is, a MATrt-ben meghatározásra kerültek, valamint mind a kiemelt kistérségi és megyei területrendezési tervekben átvették ezeket és pontosításra kerültek. (INT-018) A lehatárolt területen a magterületek mennyisége a legjelentősebb, még hozzá a terület nyugati és dél-nyugati részein. Településeket tekintve Kunadacs, Fülöpháza, Fülöpszállás, Szabadszállás és Bugacpusztaháza azok, amelyeknek a területük legjelentősebb részét a magterület képezi. Az ökológiai folyósók mennyisége a lehatárolt terület északi és déli részein a legjelentősebbek. Az északi részen Pusztavacsot, Nyársapátit és Lajosmizsét emelném ki, a déli területek közül pedig Kiskunfélegyházát, Bugacot és Tiszaalpárt. A három kategória közül a pufferterületek vannak jelen a legkisebb arányban, de Pusztavacs területének igen jelentős részét képezi. (16. ábra)

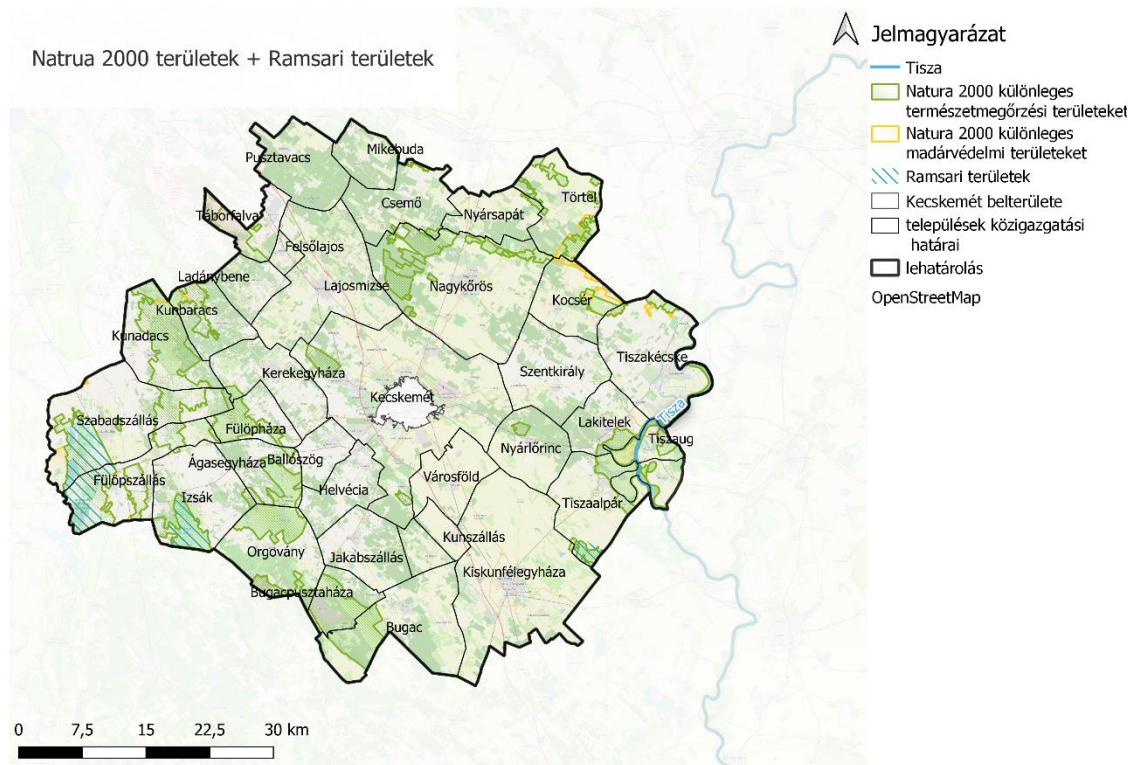
16. ábra Országos Ökológiai Hálózat (Kép forrása: TeIR, QGIS, Saját szerkesztés)

A Nemzeti Park Igazgatósági területeknél már korábban említett Hortobágyi NPI területén helyezkedik el a Közép-tiszai **Tájvédelmi Körzet** és ez az egy található a lehatárolt területen belül.

A **Natura 2000**-es területek európai szintű védettség alá tartoznak. (17.ábra) Ezen belül két típust különböztetünk meg: különleges madárvédelmi területeket és a különleges természetmegőrzési területeket. Bizonyos esetekben a két terület fedi egymást, ami azt jelenti, hogy egy adott terület egyszerre tartozhat mindkét kategóriába. Ezenkívül még a Nemzeti parki területekkel és az Országos Ökológiai Hálózattal is jelentős átfedések figyelhetők meg. (INT-019)

A lehatárolt területen belül harmincegy különleges madárvédelmi és különleges természetmegőrzési terület található, név szerint:

- Ágasegyháza-orgoványi rétek,
- Bócsa-bugaci homokpuszta,
- Csongrád-Bokrosi Sóstó,
- Felső-kiskunsági szikes tavak és Mikla-puszta,
- Felső-kiskunsági turjánvidék,
- Fülöpházi homokbuckák,
- Fülöpházi Hosszú-rét,
- Fülöpszállás-soltszentimre-csengődi lápok,
- Gátéri Fehér-tó,
- Gerje mente,
- Gógány- és Kőrös-ér mente,
- Izsáki Kolon-tó,
- Jászkarajenői puszták,
- Közép-Tisza,
- Matkópusztai ürgés gyep,
- Nagykőrösi pusztai tölgyesek,
- Nagynyíri-erdő, Nyárlőrinci-erdő,
- Szabadszállási ürgés gyep,
- Székek,
- Tisza Alpár-Bokrosi ártéri öblözet,
- Tizzasasi Láp-legelő,
- Tiszaugyi Körtvélyes és Bokros,
- Turjánvidék,
- Közép-Tisza,
- Felső-Kiskunsági szikes puszták és turjánvidék,
- Kiskunsági szikes tavak és az örjegi turjánvidék,
- Tisza Alpár-Bokrosi ártéri öblözete,
- Csongrád-Bokrosi Sós-tó,
- Izsáki Kolon-tó és a Jászkarajenői puszták.

17. ábra Natura 2000 területek + Ramsari területek

Ezek a területek mind zöldfelületi, mind pedig turisztikai és rekreációs jelentőséggel is bírnak a dolgozat szempontjából, mivel több ritka madárfaj és élőhely is megtalálható itt. Ezek megőrzése mellett bemutatásuk is fontos, akár tanösvény akár zöldút formájában. Kiemelkedő állatfajok: a parlagi sas (*Aquila heliaca*) és a vöröshasú unka (*Bombina bombina*). Kiemelten értékes, megőrzendő élőhelyek a Natura 2000 területeken: pannon homoki borókás-nyárasok; éger- és körisligetek, puhafás ligeterdők, láperdők; kékperjés láprétek; pannon homoki gyepek; pannon szikesek és az ártéri mocsárrétek. (INT-019)

Az **ex lege védett területek** kategóriába a lápok, a szikes tavak, a kunhalmok, a földvárak, a források, a víznyelők és a barlangok tartoznak. Utóbbi kettő, nem található a lehatárolt területen belül. (15.ábra)

Nagyobb kiterjedésű **lápok** a lehatárolt terület nyugati oldalán figyelhetők meg leginkább, főleg Fülöpháza, Ágasegyháza, Izsák, Fülöpszállás, Szabadszállás, valamint Kunadacs és Kunbaracs településeken. Ezekon kívül még Nagykőrösön, Lakitelken és Tiszaalpäron találhatóak meg kisebb kiterjedésűek. (15.ábra)

A **szikes tavak** közül a legnagyobb kiterjedésűek Szabadszálláson, Fülöpszálláson, Tiszaalpáron, Tiszakécskén és Törtelen találhatók meg. (15.ábra)

- Szabadszálláson a Fekete-szék
- Bugacpusztaháza Kis-Széki-tó
- Jakabszálláson Ludas-tó, Máté-szék, Bogárzó, Lódri-szék
- Tiszaalpár Nagy-sóstó
- Fülöpjakab Herke-tó
- Tiszakécske Névtelen szikes tó, Székes-tó, Vigyázó-tó
- Fülöpszállás Névtelen szikes tó, Zsebők-szék
- Törtel Sütő-lapos, Vízjárás-dűlő

Kunhalmok közül összesen negyven darab található meg a vizsgált területen belül, melyek közül a legtöbb Kiskunfélegyházán és Tiszaalpáron helyezkedik el. (15.ábra) A két településen található kunhalmok név szerint a következők:

Kiskunfélegyháza Templom-halom, Bense-tanya halma, Kántor domb, Pap-halom, Horváth-halom, Széphalom, Patyi-tanya halma,

Tiszaalpár Kántor-halom, Papp-halom, Csorda-járasi-halom, Fegyves-halom, Nagyó-halom, Tóth Mátyás dűlő-halom, Halom-dűlői-halom.

A lehatárolt területen belül két **földvár** található, egy Nagykőrösön, egy pedig Tiszaalpáron, mely a Tiszaalpári várdomb nevet viseli. (15.ábra)

Forrás egy található a vizsgált területen belül, mégpedig Törtel területén egy hóforrás. (15.ábra)

A Ramsari egyezmény egy nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyvédelmi egyezmény, ezen belül is a vízimadarak élőhelyének védelme érdekében jött létre. (INT-020) A lehatárolás alapján, összesen négy olyan település található, amelyek területén belül **Ramsari területek** is találhatóak, név szerint: Szabadszállás, Fülöpszállás, Iszák és Tiszaalpár. (17.ábra)

A **helyi jelentőségű védett természeti területek**, egy adott településen közigazgatási határán belül található és az adott hely számára védelemre érdemes természeti területeket foglalja magába. A helyi védettségű területek lehetnek természetvédelmi területek, illetve természeti emlékek is.

A vizsgált területen belül összesen 11 település rendelkezik ezek valamelyikével. A legtöbb Kecskeméten és Lajosmizsén található. (INT-021) Ezek a következők:

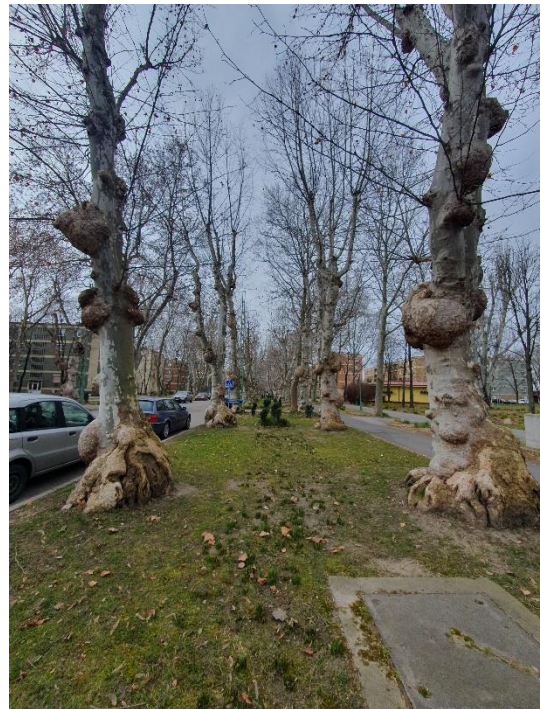
- Kecskeméten a Hetényegyházai
mogyorós-tölgyes,
- Kecskeméti Főiskola
Arborétuma,
- Mária-kápolna rétje,
- Ménteleki Zombory-birtok,
- Széktói Szabadidőközpont,
- Kadafalvai-kocsányostölgy
- Móricz-émlékfa kocsányos tölgy
- Műkerti kocsányos tölgy
- Lajosmizsén a Lajosmizsei
Füzes-tó és környéke
- Lajosmizsei Iskola-tó és
környéke
- Lajosmizsei Központi park és
növényzete
- Lajosmizsei kocsányos tölgy
- Lajosmizsei Köztemető
vadgesztenye fasorai
- Lajosmizsei Tarnai utca
platánfasora
- Lajosmizsei-platán- és
vadgesztenyefák az 5. sz. főút
mellett (121 egyed),
- Lajosmizsei-vadkörtefa I.
- Lajosmizsei-vadkörtefa II.
- Lajosmizsei-vadkörtefa III.

3.8 Turisztikai helyzetfeltárás

Ebben a lehatárolásban szereplő településeken található attrakciókat, vendéglátóhelyeket, zöldfelületeket és utak vizsgáltam meg turisztikai szempontból. Mind pontszerű, mind pedig vonalas elemeket, valamint területi kiterjedés szempontjából is jelentős elemeket is feltártam.

3.9.1 Zöldfelületek

Zöldfelületek közül az elsődlegesen az erdő és gyepfelületeket vizsgáltam meg, valamint a külterületi zöldfelülettel és belterületi vegetáció területtel is foglalkoztam, mert ezek turisztikai, rekreációs szempontból fontos területek lehetnek. (Ez alól Kecskemét képez kivételt, mivel esetében csak a külterületi zöldfelületeket vizsgáltam.) Belterületi vegetáció területek (18. ábra) közé tartoznak a templomkertek, parkok, temetők zöldfelületei, valamint intézmények zöldfelületei, ha köz számára is elérhetőnek bizonyultak. Ide tartoznak még a kastélyok és kúriák kertjei is.

18. ábra 100 éves platánfasor Kiskunfélegyházán (Kép forrása: saját fotó)

A zöldfelületekkel bővebben a 3.5 A zöldinfrastruktúra elemei című részben foglalkoztam, a vizsgálat ezen részében a turisztikai szempontokat helyeztem előtérbe.

Zöldfelületeket tekintve a lehatárolt terület jelentős mennyiséggel rendelkezik, mind belterületet mind külterületet tekintve. (Vizsgálati tervlap melléklet)

Az erdőterületek összesen 880 négyzetkilométert, míg a gyepfelületek összesen 470 négyzetkilométert tesznek ki megközelítőleg. Ez a lehatárolt területhez viszonyítva több mint a terület egyharmadát teszi ki, ami elég jelentős területnagyságot jelent.

3.9.2 Attrakciók

Ez a kategória igen szerteágazó, mivel rengeteg féle elemet tartalmaz, valamint ebben a kategóriában került a legtöbb különböző elem feltárássra, nem feltétlenül területi kiterjedésre, inkább mennyiségi szempontból. Ide tartoznak többek között a fasorok, kastélyok, kúriák, kunhalmok, gémeskutak, homokdűnék (buckák), tanösvények, erdei iskolák, források, nemzeti park igazgatósági bemutatóhelyek, vadasparkok és turistautak, lovardák és horgász tavak, ezenkívül a szikes tavak és a lápok is. Tehát nem csak pontszerű elemeket, hanem vonalas elemeket, valamint területi kiterjedéssel rendelkező attrakciókat is értékeltem. (Vizsgálati tervlap melléklet)

Összesen 442 darab attrakció található a területen, ezen belül megkülönböztettem 374 darab épített és 68 darab természeti attrakciót. (Attrakciók táblázat) Az épített kategórián belül, öt kategóriát határoztam meg. Ezek a következők: kulturális, szakrális, régészeti, történelmi és egyéb kategória. A kulturális attrakciók közé tartoznak a szoborok és a múzeumok, a szakrális attrakciókba a keresztek és templomok, a régészeti kategóriába a romok, a történelmibe az emlékművek és emlékhelyek, amelyik attrakció pedig a fentebb említett egyik kategóriába sem volt sorolható, azokat az egyéb kategóriába kerültek. Az 374 darab épített attrakciók kategóriánkénti megoszlása a következő:

- kulturális attrakciók – 75 darab
- szakrális attrakciók – 135 darab
- régészeti attrakciók – 8 darab
- történelmi attrakciók – 62 darab
- egyéb attrakciók – 94 darab

A legtöbb attrakció Lajosmizsén, Kecskemét külterületén és Kiskunfélegyházán található meg. Szám szerint: Lajosmizsén 72 darab, Kecskemét külterületén 46 darab és Kiskunfélegyházán 31 darab van. A legkevesebb Törtelen és Mikebudán található meg, 1-1 attrakcióval.

Kunhalmokból negyven található a lehatárolt területen belül, földvárakból kettő, gémeskutakból három, buckák három településen fordulnak elő, kastélyokból négy darab található. Nagyon sok tanösvény és turistaút is megtalálható ezeken a területeken, és legtöbbjük aktív használatban is van. Területüket tekintve szikes tavak 36 négyzetkilométert, míg a lápok 63 négyzetkilométernyi területet alkot a lehatároláson belül.

Az attrakciók közül kiemelném Kecskemét külterületén, Hetényegyházán található Vackor Vár erdei iskolát, a Kecskemét határában található arborétumot, illetve a Benkó Zoltán szabadidőparkot és a vadasparkot is. Lajosmizsén a Geréby-kúriát, Felsőlajoson a Magán ZOO-t, Kiskunfélegyházán a Móra Ferenc Művelődési Központot (19.ábra) és a 100 éves platánfasort (18.ábra), Fülöpházán a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósági területén található buckákat, Bugacpusztaházán a gyökérszén szennyvíztisztítási minta projektet, Kunszálláson az Órák házát, Pusztavacson a Magyarország földrajzi középpontját, Tiszakécskén pedig a gyermekvasutat, valamint a fürdőket.

Az itt leírtak képezik az egyes településeken a legjelentősebb attrakciókat, ezáltal ezek az elemek a térség turisztikai fejlesztésének alapjai.

19. ábra Móra Ferenc Művelődési Központ Kiskunfélegyháza (Kép forrása: saját fotó)

3.9.3 Megközelítési lehetőségek

Az utak a turisztikai infrastruktúra részét képezik, mert elősegítik az értékek megközelíthetőségét és a feltártságot. Az egynapos turizmus fejlesztése szempontjából kiemelkedő fontossággal bírnak. (20.ábra)

A terület megközelíthetősége szempontjából fontos szerepet játszik az M5-ös autópálya, mivel ez teljes hosszában átszeli a lehatárolt területet. Emellett három elsőrendű főút is jelentős, ezek a 44-es, az 52-es az 54-es.

Megközelíthetőség szempontjából fontos szerepet játszik a tömegközlekedés, ezen belül is a buszos és a vasúti közlekedés, tekintve, hogy több településen is van átszállási lehetőség ezek között.

Az utaknak a legjelentősebb részét, a burkolatlan felületűek teszi ki, ezen belül is főleg a földutak a jellemzőek. Ezeket megvizsgálva megállapítható, hogy mivel alföldi területről beszélünk, ezért ezek lejtésüket és állapotukat tekintve is alkalmasak lehetnek kerékpározásra.

A lehatároláson belül található kerékpárutak teljes hossza 149 kilométer, viszont ebből 46 kilométer Kecskemét belterületén húzódik, így a vizsgálat szempontjából is releváns kerékpárutak hossza 103 kilométer.

Részletes elemzésüket a következő fejezet tartalmazza.

20. ábra Korona utca Kiskunfélegyházán (Kép forrása: saját fotó)

3.9.4 Vendéglátóhelyek

Vendéglátóhelyek esetében éttermeket, vendéglőket, gyors büféket, kávézókat, pékségeket, kocsmákat, kioszkokat és bódékat vizsgáltam. (Vizsgálati tervlap melléklet)

Ebben a kategóriában összesen 305 elemet vizsgáltam. (Vendéglátóhelyek táblázat)

Kategóriánkként lebontva, szem szerint:

- étterem, vendéglő – 63 darab
- gyors büfé – 28 darab
- kávézó – 31 darab
- pékség – 12 darab
- kocsmák – 170 darab
- kioszk, bódé – 1 darab

A legtöbb a vendéglátóhely Kecskemét külterületén, Lajosmizsén, valamint Kiskunfélegyházán és Tizsakécskén található. Legkevesebb Fülöpkabon és Mikebudán két-két darab, valamint Fülöpházán és Nyársapáton egy-egy darab található.

A legtöbb a vendéglátóhelyet Szám szerint Kecskemét külterületén 49 darab, Lajosmizsén 37 darab, Kiskunfélegyházán 27 darab és Tizsakécskén 26 darab. Legkevesebb Fülöpkabon és Mikebudán 2-2 darab, valamint Fülöpházán és Nyársapáton 1-1 darab található.

Ebben a kategóriában a vizsgálat alapján kiemelném Kiskunfélegyházán a Korona vendéglőt (21.ábra), Kecskeméten a Viola presszót, a Csalánosi csárdát és a Sasfészek éttermet, Kerekegyházán az Anikó fagyizót és a Varga tanyát, végül pedig Lajosmizsén a Tanya csárdát.

21. ábra Korona vendéglő Kiskunfélegyházán (Kép forrása: saját fotó)

A vizsgálati rész alapján elmondható, hogy a terület több szempontból is jó adottságokkal rendelkezik és mind turizmus, mind pedig rekreációs lehetőségeiben is bővelkedik. A tervezett zöldutak kialakítására alkalmas, nem csak terepviszonyait, de a területen található látnivalók és értékek mennyiségét tekintve is.

4. Értékelés

A dolgozat ezen részében az eddig vizsgált pontszerű, vonalas és területi kiterjedésű elemek értékelését végeztem el. A későbbi javaslati részhez összesen 4 különböző kategóriát értékeltem, még pedig a turisztika és a rekreáció szempontjából jelentős zöldfelületeket, vendéglátóhelyeket, attrakciókat és utakat. (Értékelési tervlap melléklet)

4.1 Zöldfelületek

A zöldfelületek a NÖSZTÉP térképe alapján kerültek értékelésre. Összesen 3 kategória kategóriát különböztettem meg. Külön szempontok alapján értékeltem az erdőket, a gyepeket és a közparkokat. (Értékelési tervlap melléklet)

Az erdők állapotukat tekintve 5-ös pont rendszer alapján soroltam be. 5 pontot a természetes erdő kapott. Ez azt jelenti, hogy az erdő maga fajelegyes és nagyrészt őshonos fajok alkotják. 4 pont volt a természetközeli állapot. Itt az előző kategóriához képest 1 vagy 2 szempont nem igaz. Vagy egykorú az erdő, de fajelegyes, vagy korban elegendő viszont fajban közel azonosak. 3 pont volt a közepesen leromlott állapot. Ebben az esetben vagy faültetvények vagy erősen inváziós fajokkal szennyezett erdőkről van szó, valamint vegyes erdőkről. 2 pontot akkor kapott egy erdő, ha erősen leromlott állapotú volt. Ezalatt azt értem, hogy inváziós fajokkal teli, valamint faültetvényes. 1 pontot, akkor kapott egy erdőterület, hogyha teljesen leromlott vagy tönkrement állapotú volt.

A gyepeket állapotukat tekintve szintén 5-ös pontrendszerbe soroltam. 5 pontot az a gyep terület kapott, amely természetes állapotú volt. Ez magában foglalja, hogy a gyep természetes állapotban, van tehát nem degradált, természetes társulásalkotó fajok fordulnak elő benne, valamint legeltetés vagy kaszálás formájában kezelik, tehát megfelelő kezelés alatt áll.

4 pontot a természetközeli állapotú gyepek kaptak. Ez ugyanazt foglalja magában, mint az ötös pont, annyi különbséggel, hogy már megjelennek benne zavarást tűrő fajok, mint például az aranyvessző (*Solidago sp.*), illetve a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) (22.ábra). Ezenkívül, egyéb fajok is szórványosan megjelennek benne.

Közepesen leromlott állapotú gyepek 3 pontot kaptak, ez esetben jelen vannak egyéb fajok a területen, részben vagy egyáltalán nem megfelelően kezeltek a területek, illetve a cserjésedés kezdeti fázisa is megfigyelhető már.

Az erősen leromlott állapotú gyepek 2 pontot kaptak. Itt már inkább degradált a gyepterület, de még jelen vannak természetes vegetációt megidéző fajok.

Végül egy pontot a teljesen leromlott, tönkrement állapotú gyepek kaptak. Ide már a degradált gyepek tartoznak, ami azt jelenti, hogy 100 százalékosan zavarást tűrő fajok, inváziós fajok alkotják.

Végül a közparkok is 5-ös pontrendszer alapján kerültek pontozásra. Itt 5 pontot a természetes állapotú, 4 pontot a természetközeli állapotú, 3 pontot a közepesen leromlott állapotú, 2 pontot az erősen leromlott állapotú és 1 pontot pedig a teljesen leromlott tönkrement állapotú közpark kapta. Ebben a kategóriában a pontozásnál a közparkok növényállományának faji összetételét és állapotát vettem alapul.

Összegezve az erdőterületeket tekintve maximális pontszámot például a puhafás ártéri erdők, valamint égeresek kaptak. Gyepek közül, 5-ös pontszámot például nyílt homokpuszta gyepek, valamint homokon található zárt gyepek kaptak. Közparkok tekintetében négyes pontszám volt a legmagasabb, ezt pedig azok a zöldfelületek kapták, melyek ugyan mesterséges környezetben találhatóak, de fákkal beültetettek.

Legalacsonyabb pontszámot azok a területek kaptak, ahol pusztavágás figyelhető meg, valamint ahol folyamatban van a növényállomány felújítása.

A továbbiakban a zöldfelületeket veszélyeztetettség szempontjából is értékeltem.

22. ábra Selyemkóró (Kép forrása: saját fotó)

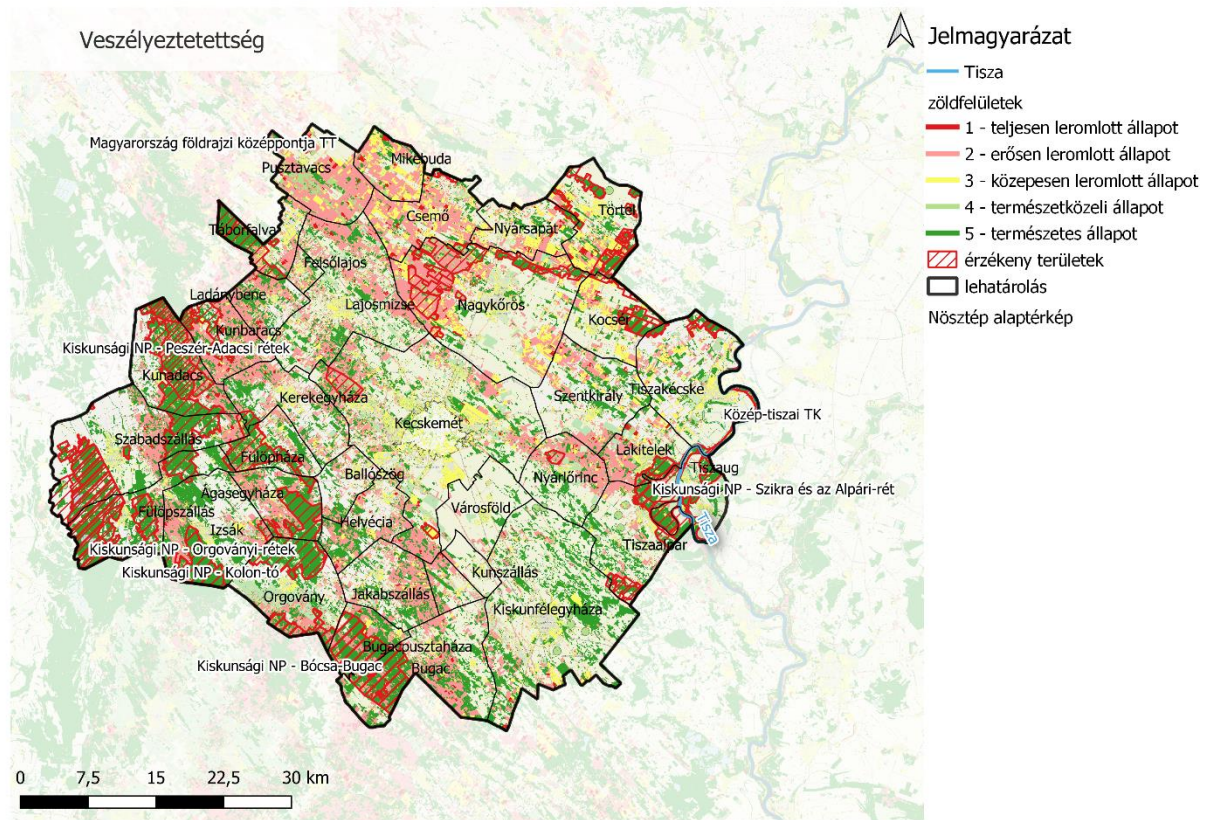
Azok a területek számítanak veszélyeztetettnek, amelyek vagy Nemzeti Park igazgatósági területek, és/vagy Ramsari területek, Natura 2000-es védelem alatt állnak, valamint Tájvédelmi Körzet vagy Természetvédelmi Terület része.

Jelentős mennyiségű veszélyeztetett, veszélyeztetett terület található:

- Bugacon
- Bugacpusztaházán
- Orgoványon
- Ágasegyházán
- Fülöpházán
- Izsákon
- Fülöpszálláson
- Szabadszálláson
- Kunadacson
- Táborfalván
- Tiszaalpáron
- Törtelen és
- Kocséron

A fentebb említett szempontok alapján fokozottan veszélyeztetett területek közé tartozik Kunadacs, Fülöpháza, Ágasegyháza, Orgovány, Bugacpusztaháza, és Bugacon jelentős területe.

Összességében elmondható, hogy a lehatárolt terület, kevesebb mint fele sorolható a fentebb említett szempontok alapján, veszélyeztetett kategóriába. (23.ábra)

23. ábra Veszélyeztetettség (Kép forrása: NÖSZTÉP, QGIS, saját szerkesztés)

4.2 Attrakciók

A lehatárolt terület attrakcióit szintén négy szempont szerint értékeltem. (Értékelési tervlap melléklet, attrakciók táblázat) Az első szempont szerint a jelentőségük alapján értékeltem a terület attrakcióit. Amennyiben nem rendelkezik jelentőséggel, abban az esetben nem kapott pontot, illetve egy pontot se kapott egyik attrakció sem. Két pontot akkor adtam, ha az attrakció helyi jelentőséggel bír, három pontot, ha térségi jelentőségű, négyet, ha országos és végül öt pontot, ha nemzetközi jelentőségű egy adott attrakció (24.ábra).

A következő szempont az attrakciók állapota volt. Amelyik attrakció bontandó állapotban volt, az nulla pontot kapott. Egy pontot akkor adtam, ha rossz állapotban volt egy attrakció, két pontot, ha elégséges állapotban, három pontot, ha közepes. Négy pontot akkor kapott egy attrakció, ha jó állapotban volt és végül ötöt akkor, ha kiváló állapotban volt.

Bemutatásuk módja alapján is értékelésre kerültek az attrakciók. Amennyiben nem volt ehhez semmilyen elérhető eszköz, akkor nem kapott pontot. Egy pontot akkor adtam, ha legalább egy információs táblával rendelkezett az adott attrakció. Két pontot akkor, ha több információs tábla és vezető füzet is elérhető. Három pont akkor járt, ha tartalmazza a második pontot és azon felül még igény szerinti szakvezetés is elérhető. Négy pont akkor járt, ha a harmadik pontban foglaltakon felül még kassza, mosdó és állandó szakvezetés is elérhető. Végül öt pontot az az attrakció kapott, ahol négyes kategórián felül még fogadó központ is elérhető egyéb szolgáltatásokkal.

Az attrakciókat is értékeltem elérhetőség szempontjából. Amelyik attrakcióhoz nem vezetett út az nem kapott pontot. Amely már úttal feltárt volt az egy pontot kapott. Két pontot az az attrakció kapott, ami egy kilométeren túl van, hármat az amelyik egy kilométer és háromszáz méteren között van. Négy pont ebben a kategóriában nem adtam. Öt pontot pedig az az attrakció kapott, amely háromszáz méteren belül van. A távolság ezesetben a település központjától értendő.

Az attrakciók elérhetőségüket tekintve elég változatosak, hiszen ez nagyban függ az attrakció típusától. Míg egy kastély lehet akár kül- és belterületen is, addig a gémeskutak például a település központjától távolabb helyezkednek el, általában külterületen.

A legtöbb attrakcióra jellemző, hogy inkább helyi jelentőséggel bírnak, mintsem nemzetközivel, de országos is előfordul.

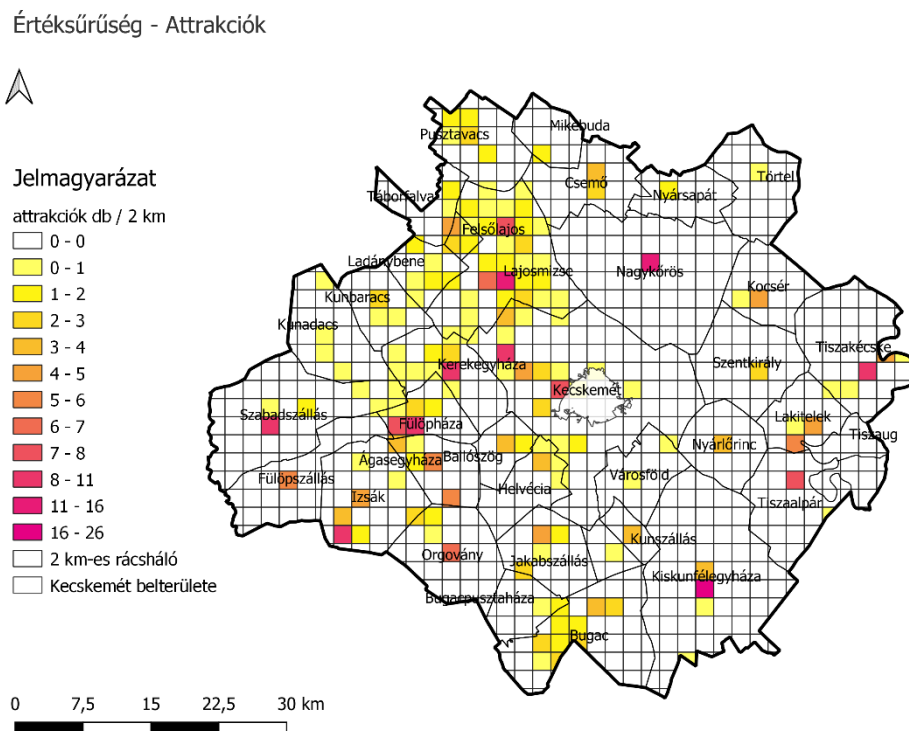
Állapotukról összességében elmondható, hogy átlagosak mivel a legjobbtól a legrosszabbig minden kategóriába sorolható attrakció és ez a bemutatásuk módjára is igaz, hiszen a magunktól felfedezendőtől egészen az igényesen és szakvezető által végigvezetett bemutatásig minden kategória megtalálható.

A legtöbb, 17 pontot, a Kiskunfélegyházán található Móra Ferenc Művelődési Központ kapta, míg az egyik legkevesebb pontot egy Jakabszálláson található, meg nem nevesített torony kapta összesen 4 pontot.

Értékelési szempont	Attrakciók			
	Jelentőség	Állapot	Bemutató módja	Elérhetőség
5	nemzetközi	kiváló	4 + fogadó központ egyéb szolgáltatásokkal	300 méteren belül
4	országos	jó	3 + kassa, mosdó+ állandó szakvezetés	x
3	térségi	közepes	2 + igény szerinti szakvezetés	300 méter - 1 kilométer között
2	helyi	elégséges	több információtábla + vezető füzet	1 kilométeren túl
1	-	rossz	információs tábla	úttal feltárt
0	ha nincs, akkor nincs pont	bontandó	nincs	nem vezet hozzá út

24. ábra Attrakciók (Kép forrása: Saját szerkesztésű ábra)

Végül pedig az attrakciókat a lehatárolt területen való elhelyezkedésük és darabszámuk alapján, értéksűrűségi térképen ábrázoltam, 2 kilométeres rácsháló segítségével. Azért választottam a 2 kilométeres távolságokat, mert ez az a táv, ami kerékpárral 15 perc alatt kényelmesen elérhető. Ez az elemzés azt mutatja meg, hogy 2 kilométeres távolságokon belül, hány darab attrakció található. (25.ábra)

25. ábra Attrakciók értéksűrűsége (kép forrása: QGIS, saját szerkesztés)

4.3 Utak

Ezt a kategóriát tekintve az utakat a kerékpározhatóság szempontjából értékeltem. (Értékelési tervlap melléklet) Az utakat értékelésében a vizsgálat és a terepi bejárás mellett, egy kerékpárosoknak készült interaktív térkép volt a segítségemre az értékelés folyamán, melyek alapján megállapítható, hogy a lehatárolt terület több része is rendelkezik már meglévő kerékpárúttal. (INT-022)

Az interaktív térkép kategóriáit figyelembe véve a saját szempontrendszeremmel összehasonlítva végeztem el az értékelést. A már meglévő térkép kategóriái tartalmazták, az utakat kerékpározhatóság szempontjából. Összesen 8 kategóriába kerültek besorolásra az utak. (26.ábra) Név szerint:

- burkolatlan utak
- burkolt utak
- szembe kerékpározási lehetőség
- kerékpáros nyomvonal
- busz-kerékpársáv
- kerékpáros útvonal
- kerékpársáv
- önálló kerékpárút

A burkolatlan utakat fejlesztendőként tüntettem fel, a burkolt utakat kerékpározhatóság tekintetében elégségesnek értékeltem. Amelyik úton a szembe kerékpározásra van lehetőség az közepes értékelést kapott. Jó értékelést, azok az utak kaptak, amelyek kerékpáros nyomvonallal rendelkeznek vagy busz-kerékpársáv van vagy kerékpáros útvonal található. Kiváló értékelés pedig azok az utak kaptak, ahol van külön kerékpársáv vagy önálló kerékpárút.

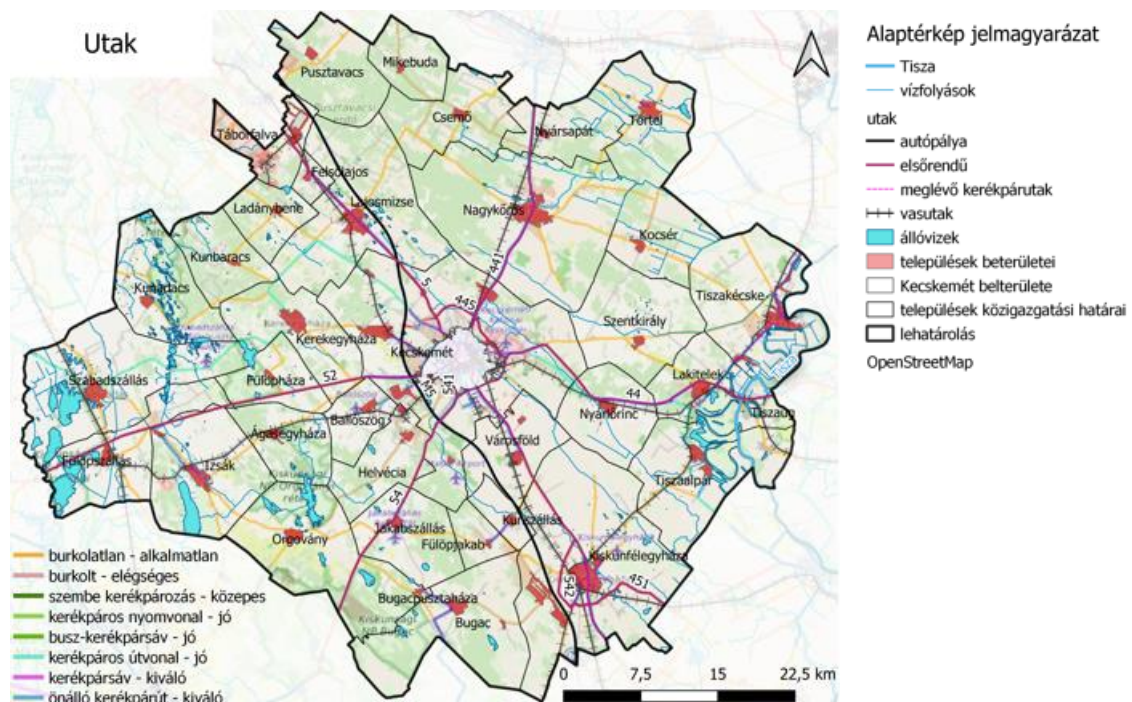
Önálló kerékpárutak Kecskemét külterületén találhatóak, valamint a Városföld felé vezető úton, illetve Nagykőrösön keresztül Nyársapát felé. Továbbá Nyárlőrincről indulva, Lakiteleken keresztül Tiszakécskére vezető úton, Kiskunfélegyházán, Kunszállás és Fülöpjakab között, Bugacon, Jakabszálláson, illetve Lajosmizsét és Felsőlajost összekötő úton.

Kerékpározásra alkalmatlan útszakasz található Kecskemétet és Lajosmizsét összekötő 5-ös főút, autópályáig vezető szakasza, mivel az út ezen a részen 4 sávós és sem burkolatát tekintve, sem pedig a forgalmát tekintve nem alkalmas kerékpározásra vagy kerékpáros útvonal létrehozására.

Vannak olyan utak, mint például a Kecskemétről, Fülöpháza és Szabadszállás felé vezető 52-es főút, amely burkolatát tekintve kerékpározásra alkalmas lenne, de az általa lebonyolított nagymértékű átmenő forgalom miatt, nem alkalmas erre. Azonban ennek a főútnak egy szakaszán, egészen pontosan Kecskeméttől, az Izsák fele vezető elágazásig kialakítottak külön kerékpárutat és emellett sebességkorlátozást is bevezettek, valamint a kerékpárutat a főúttól zóldsávval elválasztásra került így biztonsági szempontból megfelelő. Ennek ellenére a további kerékpárút kialakítása ezen a szakaszon a terepviszonyok és az átmenő forgalom miatt nem javasolt, valamint a terület sem feltétlen alkalmas rá.

Vannak olyan kerékpársávok, amely csak az úttól csak szaggatott vonallal kerültek elkülönítésre. Nézőpontom szerint, ez csak egy látszatsmegoldás, hiszen a szaggatott vonallal való leválasztás, az autók közlekedő felületét csökkenti, így bizonyos esetekben balesetveszélyes helyzeteket generálva mind, az autósok, mind pedig a kerékpárosok számára.

Összességében a területről elmondható, hogy az utakat tekintve jelentős a már meglévő kerékpáros útvonalak mennyisége és alkalmas továbbiak kialakítására is.

26. ábra Utak értékelése (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés)

4.4 Vendéglátóhelyek

A vendéglátóhelyek összesen négy szempont szerint értékeltém, még pedig típus, természetesség, jelentőség és a bemutatásuk módja szerint. (27.ábra) (Értékelési tervlap melléklet, vendéglátóhelyek táblázat)

Típusuk alapján, egy pontot az a vendéglátóhely kapott, amely vagy kiosk vagy bódé jellegű kiszolgáló egységként működik, kettőt, ami a kocsmá funkciókat tölti be, három pontot, ami kávézóként vagy pékségként működik. Négy pontot az a vendéglátóhely kapott, amely gyorsbüfé feladatait látja és végül öt pontot az éttermek és vendéglők kapták.

A következő szempont a melegkonyha megléte vagy nem léte volt. Amennyiben rendelkezik ilyennel a vendéglátóhely, abban az esetben három pontot kapott, ha nem akkor nem kapott pontot.

A vendéglátóhelyek nyitva tartása és az értékelési szempontok között szerepel. Amennyiben már nem üzemel, nem kapott pontot. Egy pontot akkor kaptak, ha előzetes bejelentkezés alapján történik a nyitva tartás, két pontot akkor járt, ha csak szezonálisan van egy adott vendéglátóhely nyitva. Három pontot akkor járt, ha egész nap nyitva van az adott egység (reggel héttől este kilencig), de hétvégén nem, illetve négy pontot akkor kapott, ha ugyanígy egész nap nyitva van és még hétvégén is. Öt pontot akkor járt hogyha a hét 7 napján nulla-huszonegyben nyitva van.

Elérhetőség szempontjából is értékeltém az egységeket. Ahova vagy amihez nem vezetett út az nem kapott pontot. Amely már úttal feltárt volt az egy pontot kapott. Két pontot az a vendéglátóhely kapott, ami egy kilométeren túl van, hármat az amelyik egy kilométer

Vendéglátóegységek				
Értékelési szempont	Típus	Meleg konyha	Nyitva tartás	Elérhetőség
5	étterem/vendéglő	-	7/24	300 méteren belül
4	gyors büfé	-	egész nap (7:00-21:00) +hétvégén is	x
3	kávézó/pékség	van	egész nap (7:00-21:00), de hétvégén nem	300 méter - 1 kilométer között
2	kocsmá	-	csak szezonálisan	1 kilométeren túl
1	kiosk/bódé	-	előzetes bejelentkezés alapján	úttal feltárt
0	-	-	nem üzemel	nem vezet hozzá út

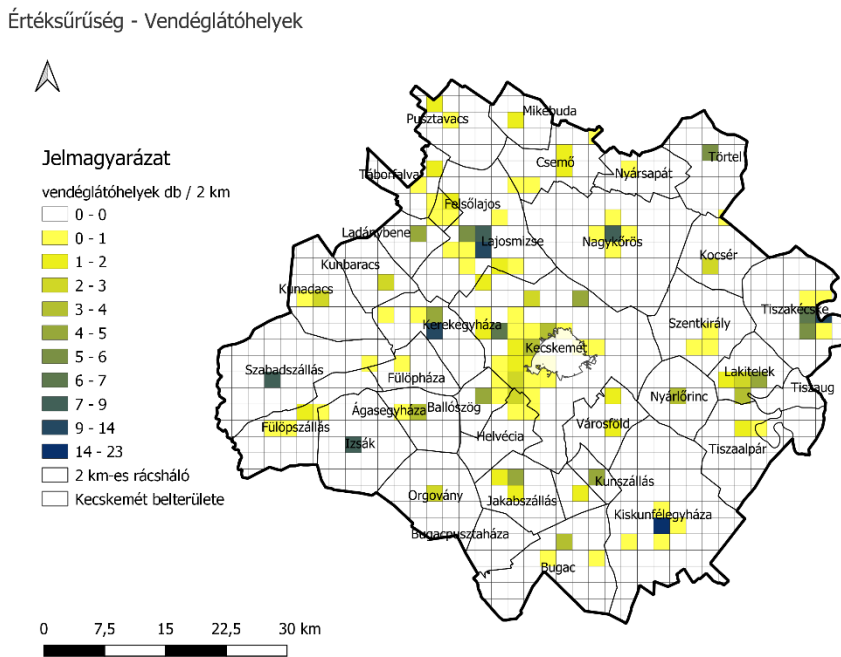
27. ábra Vendéglátóhelyek (Kép forrása: Saját szerkesztésű ábra)

és háromszáz méteren között van. Négy pont ebben a kategóriában nem adtam. öt pontot pedig az a vendéglátóhely kapott, amely háromszáz méteren belül van. A távolság esetében a település központjától értendők.

Összességében a négy szempont összesítése alapján, hat pont a legkevesebb, amit három vendéglátóhely kapott, mind a három Kecskeméten található, név szerint a Betyár kocsmá, az Admirál presszó és a Domb presszó. A legmagasabb pontszám tizenhét volt,

ezt tizenhárom hely érte el, megint csak név szerint Ballószögön a Nyúl-ház vendéglő, Bugacon a Lovas vendéglő, Izsákon a Sárfehér vendéglő, Kiskunfélegyházán a Desperado étterem, a London busz, és a 2 Serpenyő Bisztró. Ezenkívül Kunszálláson a Pál vendéglő, Lajosmizsén az Ezüsthényő étterem és pizzéria, Nagykőrösön a Nosztalgia Pizza, Orgoványon egy pizzéria és a Regős étterem és panzió és végül pedig Szabadszálláson a Nimród nevezetű hely és a Róna üzemi étkezde.

Végül pedig a vendéglátóhelyeket a lehatárolt területen való elhelyezkedésük és darabszámuk alapján, értéksűrűségi térképen ábrázoltam, 2 kilométeres rácsháló segítségével. Azért választottam a 2 kilométeres távolságokat, mert ez az a táv, ami kerékpárral 15 perc alatt kényelmesen elérhető. Ez az elemzés azt mutatja meg, hogy 2 kilométeres távolságokon belül, hány darab vendéglátóhely található. (28.ábra)

28. ábra Vendéglátóhelyek értéksűrűsége (Kép forrása: QGIS, saját szerkesztés)

Az értékelés alapján elmondható, hogy a terület jelentős mennyiségű és értékes zöldfelületekkel rendelkezik, amelyek bemutatásra érdemesek. Vendéglátóhelyek és attrakciók mennyiségüket tekintve kiemelkedőek a területen, de minőségükben, sok helyen még fejlesztésre szorulnak. Végül pedig, az utak tekintetében, melyeket kerékpározhatóság szempontjából értékeltem, fejlesztésre érdemesnek találtam. A már meglévő kerékpárutak, színvonalasan kerültek kialakításra és a terület alkalmasnak bizonyult további kerékpárutak létesítésére, valamint az ehhez tartozó infrastruktúra fejlesztésére

4.5 SWOT analízis

Az értékelés összefoglalásaként **SWOT analízist** készítettem, ezt az elemzést szeretném ismertetni a továbbiakban. A SWOT a települések szempontjából jelentős erősségeket, gyengeségeket mutatja be, valamint a lehetőségekkel és a veszélyekkel foglalkozik.

A terület erősségei közé tartoznak a helyi, regionális, országos és nemzetközi jelentőségű természeti értékek. Ide tartoznak az települések értékes gyepai, különleges növényállományai, endemikus fajok mint például a magyar csenkesz (*Festuca vaginata*), a homoki árvalányhaj (*Stipa borysthena*), a báránypirosító (*Alkanna tinctoria*) vagy a homoki nőszirm (*Iris arenaria*), a homokbuckák Fülöpházán, a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósági területén, kunhalmok ezek közül a legtöbb Kiskunfélegyházán (Templom-halom, Bense-tanya halma, Kántor domb, Pap-halom, Horváth-halom, Széphalom, Patyi-tanya halma) és Tiszaalpáron (Kántor-halom, Papp-halom, Csordajárasi-halom, Fegyves-halom, Nagyó-halom, Tóth Mátyás dűlő-halom, Halom-dűlő-halom) található, ezenkívül a szikeses és a Tiszta közelsége is. Az értékes területeket követően kiemelném a terület művelési hagyományait is, ezen belül is a sárgabarack (*Prunus armeniaca*) termesztést, a gyepművelést és a szürkemarha (*Bos taurus*) tenyésztést. Mind a három kiemelkedő volt a térségben. Ezenkívül a kukorica (*Zea mays*) és szőlő (*Vitis sp.*) termesztés is jelentő volt. A térség hagyományai mellett, megemlíteném a kulturális emlékeit is. Jelentős kulturális emlékek közé tartozik a területen a Petőfi kultusz. A lehatárolásban szereplő legtöbb településen megtalálható valamilyen féle megemlékezés Petőfi Sándorról, általában egy szobor, egy emlékmű vagy intézmény neve/elnevezése formájában.

A térség erősségei közé sorolható továbbá a tömegközlekedés. Tekintve, hogy a buszos közlekedés mellett a vonatos közlekedés is sokak számára elérhető, valamint több településen is biztosított az átszállási lehetőség a két tömegközlekedési eszköz között. Ennek kapcsán fontos említést tennünk a már meglévő szuprastruktúrákról is, melyek közé tartoznak a területen lévő kerékpárutak és keskeny nyomtávú vasutak is. Leghosszabban kialakított kerékpárutak Kecskemét külterületén találhatóak. Ezenkívül jelentősek még a Kecskemétet Nagykörössel összekötő kerékpárút, valamint a Kecskemét-Városföld, illetve Nyárlőrinc-Lakitelek-Tiszakécske útvonal. Ezenkívül jelentős már meglévő kerékpáros útvonal Lajosmizsén, Kiskunfélegyházán és Bugacon található. Ennek kapcsán fontos megemlíteni, hogy a térség fejlesztési programjai közé

tartoznak turizmus fejlesztési programok, illetve ennek kapcsán több kerékpárút fejlesztési támogatás is elérhető települések számára.

Ide köthető, hogy a térség a közutakat állapotát tekintve is fejlesztésre szorul. Ugyan az elmúlt időszakban több útszakasz is felújításra került, mint például az 52-es főút Kecskemét-Fülöpháza közötti tizenhét kilométeres szakasz, mégis legtöbb út állapota nem mondható megfelelőnek. Ehhez kapcsolódik, hogy a térségben nagy a tranzit forgalom, ennek kapcsán az utak igénybevétele is nagyobb, illetve a kerékpárutak kialakítása is nagyobb körültekintést igényel, mind nyomvonal, mind pedig biztonság szempontjából. Ide tartozik, hogy ugyan több településen is van kialakított kerékpárút, mégis összességében elmondható, hogy nem elegendő mennyiségűek és minőségűek. Továbbá az utak menti fásítás hiánya a közutak és a kerékpárutak szempontjából is fennálló probléma, bár főleg a kerékpárutaknál figyelhető meg. A közutaknál látványos törekvés látható a fásításra, valamint a már fásított területek fenntartására is.

A térség, de főleg Kecskemét anyagi és turisztikai erőforrásaként is működik a Mercedes gyár, mivel a gyár maga munkahelyet, ezáltal megélhetést biztosít nem csak a helyi, hanem a környékben élők számára is, illetve látogatóközpontjával a turistákat is vonzza. A gyár pozitív hatásai mellett, negatív hatások is megfigyelhetők. A felmerülő problémák, a szántó területekhez köthetőek, mivel a gyár maga értékes, magas koronaértékű földekre épült, ezzel elvéve a területen a mezőgazdasági termelés lehetőségét. Mindemellett vizuális konfliktust is okoz, valamint a gyár kapcsán megnövekedett a forgalom, nem csak a közutakon, hanem a vasutakon is, valamint a tömegközlekedésben. Ezenkívül a gyár infrastrukturális fejlesztése kapcsán létrejövő további ipari beépítések is negatív hatással vannak a területre.

Megnövekedett igény figyelhető meg a szabadban, ezáltal a természetben való időtöltésre is. Egyre keresettebbek a vidéki települések és azt általuk biztosított természetközelség, valamint pihenési és kirándulási lehetőség. Ennek kapcsán pozitívként említeném még meg, hogy a lehatárolt terület települései között nagyon sok kisebb település, falu szerepel. Ezekre kis létszámú településekre jellemző, hogy a helyi lakosok összetartóak, segítik egymást bár általánosságban elmondható, hogy nehezebben fogadnak be újdonságokat, így az esetleges turisztikai szempontú fejlesztések, valamint az ezáltal megnövekvő, ide látogató turisták száma, megzavarhatja a településen élők nyugalma. Ehhez köthető a települések közötti kapcsolatok hiánya is, mely nem igazán segíti elő a

területek fejlődését. Sajnálatos módon kevés település működik együtt, pedig akár turisztikai szempontból is előnyök lehetnének ezek a kezdeményezések.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> - helyi, regionális, országos és nemzetközi jelentőségű természeti értékek (értékes gyepek, különleges növényállomány, endemikus fajok, buckák, kunhalmok, szikések, Tisza közelsége) - jelentős kulturális értékek (híres emberek emlékezete, kastélyok kerttel, művelési hagyományok (barack termesztés, gyepművelés, szürkemarha) az egész térségben) - jó terepadottságok a kerékpározáshoz - ((jelentős mennyiségű köz számára is elérhető zöldfelület)) - jól kialakított/szervezett tömegközlekedés a térségen belül - már meglévő turisztikai infrastruktúra (lovarda, kerékpár, keskeny nyomtávú vasutak, tanösvények, bemutatóhelyek) - lovas hagyományok - térség jó megközelíthetősége - szedd magad mozgalom, helyi piacok - bejáratott kulturális rendezvények (repülőnap, Kodály koncert, kórus találkozók, fogathajtás) - helyi szervezésű túrák (NP, egyéni vállalkozások) - gasztronómiai hagyományok, helyi termékek -horgász turizmus - Mercedes gyár turisztikai erőforrás - meglévő kerékpárutak - meglévő szuprastruktúra (változatos vendéglátóhelyek) 	<ul style="list-style-type: none"> - települések közötti kapcsolatok hiánya - közutak nem megfelelő állapota - nagy számú monokultúrás nagyparcellás szántók (30 ha felett) - nagy forgalom az alacsonyabb rendű utakon is, kerékpárutak mentén - Mercedes gyár konfliktus forrásai (terület foglalás, vizuális konfliktus, forgalom generálás) - nem elegendő mennyiségű és minőségű kerékpárutak - hiányos turisztikai infrastruktúra, meglévők nem megfelelő állapota - turizmus térségi szervezetlensége - térség turisztikai marketingje nem megfelelő vagy nincs is - utak menti fásítás hiányosságai
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> - infrastruktúra fejlesztésére források várhatóak - növekvő igény zöldutakra - kerékpárút fejlesztési támogatások - turizmushoz köthető fejlesztési források várhatóak - növekvő igény a természetben való időtöltésre - helyi termékek egyre felkapottabbá válnak - belföldi turizmus növekedése - a térség a közösségi média által nagyobb látogatottságra tesz szert - zöldinfrastruktúra fejlesztésre források várhatóak 	<ul style="list-style-type: none"> - esetleges beépítések, települések összenövése - ökológiai károk, értékek sérülése (overtourism) - településen élők nyugalmának zavarása - vízgazdálkodás megoldatlansága - fokozódó szárazodás, klímaváltozás - Mercedes gyár hatására további ipari beépítések

5. Javaslatok

A vizsgálati és az értékelési rész alapján ebben a részben, az ezekből következő javaslatokat fogom kifejteni. (Javaslati tervlap melléklet)

Mivel alapvetően egynapos kirándulásokra fókuszált a dolgozat így ennek megfelelően a tervezett bejárési útvonalak, zöldutak formájában kerültek megtervezésre. Ennek két típusát különböztettem meg: tematikus utakat és egy zöld körutat. Utóbbit rekreációs zöldgyűrűként említem a dolgozat során.

Tematikus utakból összesen 6 különbözőt terveztem, illetve a zöld körút ezek külső peremét köti össze. A tematikus utak név szerint: Kultúr túra, Vizi kaland 1. és 2., Pusztatúra, Bucka túra, Gyerek program. Mind a 6 útvonal nem csak elnevezésben, hanem tartalmilag is azokat az elemeket tartalmazza, amiről a nevét is kapta. A zöld körút pedig szintén egy zöldút, de ez egy megközelítőleg 25 kilométeres sugárban köti össze a 6 tematikus út külső peremét. Ez önmagában is egy nagyobb volumenű kirándulást foglal magába, de egy nap alatt ez is teljesíthető.

Az útvonalak vonalvezetését tekintve főleg a települések központjai felé kerültek kialakításra. Ennek oka a természetvédelmi területek megőrzése, egyéb attrakciók könnyebb elérhetőségének biztosítása, valamint a településeken található vendéglátóhelyek egyszerűbb megközelíthetősége.

Összeségében minden útvonalról elmondható, hogy infrastrukturálisan fejlesztendő, annyi különbséggel, hogy egy-egy adott útvonal más- más mértékben. Az útvonalak bejárását tájékoztató táblákkal segíteném. A már meglévő pihenők mellé, újak kialakítása is szükséges. Kisebb település esetében legalább egy, nagyobbánál legalább kettő, a rajta áthaladó útvonal hosszától függően, akár több is lehet. Ezenkívül több kerékpárszervízpont kiépítésére is szükség van. (29.ábra) Településenként legalább egyre. Vizes blokkok települési szinten sűrűn megtalálhatóak, de szükség szerint újak is kialakíthatóak.

A zöldutak a zöldinfrastruktúra részeinek tekintendők. Ennek megfelelően a Megyei Rendezési Tervekbe szükséges beépíteni a tervezett útvonalakat, mint zöldutak. Ezek egyéni megyei kategóriába kerülnek besorolásra, ezen belül is kerékpárút altípusaként lehetséges, hogy feltüntetésre kerüljenek, de az általános jelöléstől mégis eltérően javaslom, hogy megjelenjenek, tekintve, hogy ez egy zöldút amellet, hogy kerékpáros bejárásra van tervezve. Ennek kapcsán a helyi Rendezési Tervekbe is, valamint a Helyi

Építési Szabályzatokba is bele kell, hogy kerüljenek, mint a zöldinfrastruktúra részei. Ennek részeként fontos megemlíteni, hogy a zöldutak egyedi fásítása, a települések feladata.

Továbbá a dolgozat egyik célja, hogy a Kecskemét környéki zöldfelületek megőrzésére kerüljenek, elkerülve a túlzott beépítéseket és megőrizve ezeket a felületeket, a helyiek és az idelátogatók számára is. Maga a rekreációs zöldgyűrű is ezt segítené elő. Zöldfelületeken belül, nemcsak a gyepek és az erdők, de minden olyan zöldfelület is értékesnek és megőrzendőnek tekintendő, ami turisztikai, illetve rekreációs szempontból is jelentős. Mindezek megőrzése mellett, bemutatásuk és fontos szempont, ezért a megyei tervekbe egyéniövezetként beépítésre javaslom őket.

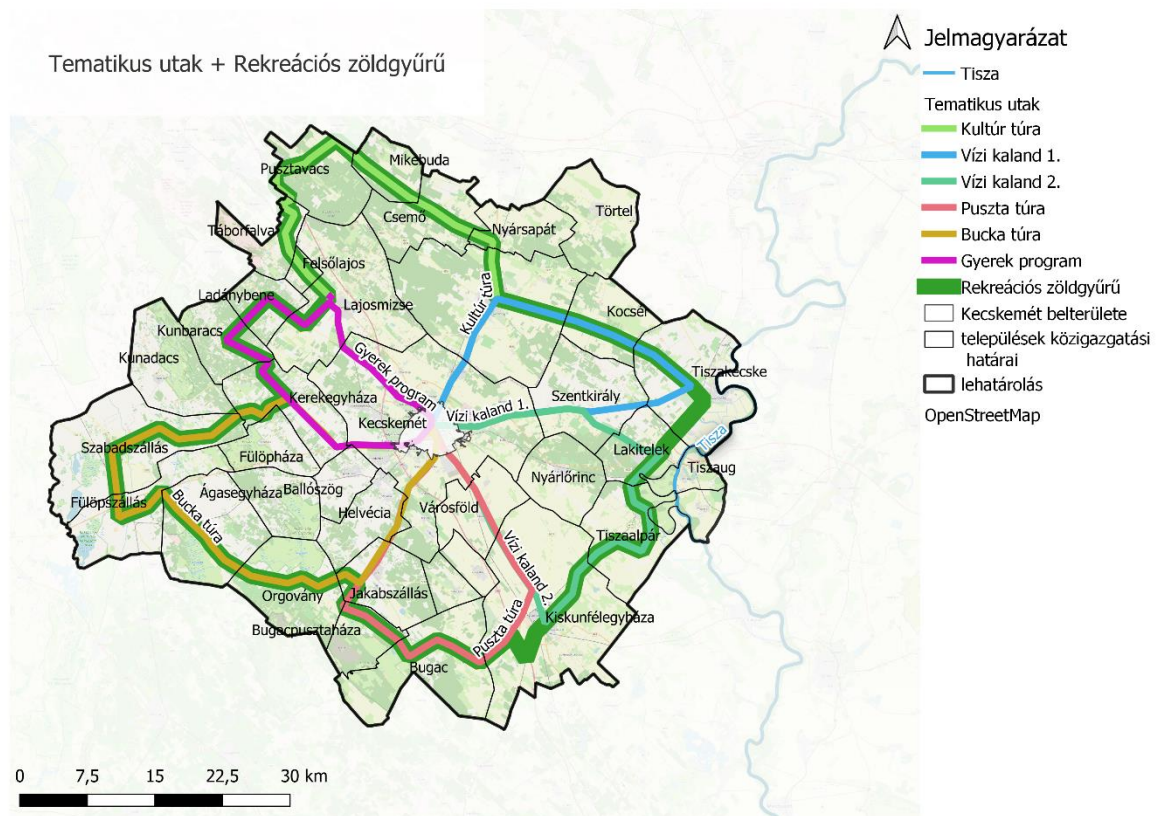

29. ábra Kerékpár szervízpont (Kép forrása: Balatonakali, saját fotó)

Tematikus utak

A tervezett útvonalak és az egész dolgozat célja, hogy a Kecskeméten élőknek és a Kecskemétre látogatóknak egy napos kikapcsolódási lehetőségeket biztosítson.

Ennek megfelelően összesen 6 darab tematikus útvonal rajzolódott ki a vizsgálati és értékelési részek alapján. Az útvonalak különböző fantázia neveket kaptak, a terület adottságai és a megtekinthető értékek alapján. Ezek név szerint: Kultúr túra, Vizi kaland 1. Vizi kaland 2. Puszta túra, Bucka túra, Gyerek program. A továbbiakban az adott tematikus útvonalak által érintett települések kerülnek felsorolásra. (30.ábra) A településenként megtekinthető értékek az mellékletben szereplő attrakciók táblázatában tekinthetőek meg. Fontos megjegyezni, hogy az adott településen található értékek a település egészére vonatkoznak, ennek következtében nem feltétlenül az zöldút mentén találhatóak meg.

30. ábra Tematikus útvonalak és rekreációs körgyűrű (Kép forrása: QGIS, Saját szerkesztés)

Kultúr túra

Az útvonal hossza: 87,6 kilométer

Az útvonalban résztvevő települések: Kecskemét, Nagykőrös, Nyársapát, Csemő, Mikebuda, Pusztavacs, Táborfalva, Felsőlajos, Lajosmizse

A Kultúr túra, ahogy a neve is árulkodik róla főleg kulturális attrakciókat tartalmaz. A legtöbb attrakció Kecskemét külterületén, Nagykőrösön, valamint Lajosmizsén található. Maga az útvonal a második leghosszabb, 87,6 kilométerrel és 9 települést foglal magába. Mindegyik település jelentős zöldfelülettel rendelkezik. Ez az útvonal a lehatárolt terület északi részén helyezkedik el. Attól függően, hogy Nagykőrös vagy Lajosmizse irányába indulunk el, átjárási lehetőség van az északkeleti útvonalat választva a Vizi kaland 1. útvonalra, az északnyugati útvonalat választva pedig a Gyerek program felé.

A tematikus útvonal által érintett települések kiemelt értékei a következők:

Kecskeméten a Berente-kereszt, az Erdőfelújítás bemutató hely, a Millecentenáriumi emlékmű, a Nyíri erdészház és a hozzá tartozó 1848-as gyűjtemény, a Csalánosi parkerdő, a Gondolkodó Krisztus szobor, a Iskolatörténeti kiállítás, a Móricz-fa emlékhely, a Repülő emlékmű és a Petőfi Sándor-szobor. Nagykőrösön az Arany János Múzeum, egy játszótér, az Arany János Kulturális Központ, Szabó György alkotása, a Szélfíú elnevezésű szobor, valamint Arany János Közérdekű Muzeális Gyűjteménye. Nyársapát a Trianon emlékmű és a Boldog Apor Vilmos templom. Csemőn a Dózsa György emlékmű, a Trianoni kereszt, a református templom, az Urunk mennybemenetele templom, a Petőfi szobor és az Orisek Ferenc szoborfaragó múzeum. Mikebudán a vadász les. Pusztavacson Magyarország földrajzi középpontja, a Magyarország közepe jeloszlop, egy amatőrcsillagász észlelőhely Pusztavacs 1 néven és az Erdei Pihenőpark. Táborfalván a Betyárdombi tanösvény és a Magyarok Nagyasszonya templom. Felsőlajoson a Magán ZOO, a tájház és a faluház. Végül Lajosmizsén a Geréby-kereszt, a Helytörténeti gyűjtemény, a Mizsei Óriás pihenő, a Pusztatemplomi kereszt, a Tóparti pihenő, valamint a Pusztatemplom.

Vízi kaland 1.

Az útvonal hossza: 69,6 kilométer

Az útvonalban résztvevő települések: Kecskemét, Nagykőrös, Kocsér, Tiszakécske, Szentkirály

A következő útvonalunk a Vízi kaland 1., amely a Kultúr túrától délkeletre helyezkedik el. Mint ahogy a nevéből is adódik az útvonal maga a vízhez köthető, egészen pontosan a Tiszához. A kirándulás során a Tisza tiszakécskei szakaszát tekinthetjük meg. Ezenkívül vízhez köthető település még Szentkirály is, melyben a Szentkirályi ásványvíz gyára, attrakcióként szerepel. Az útvonal hosszát tekintve 69,6 kilométer, ezáltal a második leggyorsabban bejárható és összesen 5 települést foglal magába. Erről az útvonalról átjárási lehetőség van Nagykőrös felé indulva a Kultúr túrára, Szentkirály felé indulva pedig a Vízi kaland 2.-re.

A tematikus útvonal által érintett települések kiemelt értékei a következők:

Kecskeméten a Berente-kereszt, az Erdőfelújítás bemutató hely, a Millecentenáriumi emlékmű, a Nyíri erdészház és a hozzá tartozó 1848-as gyűjtemény, a Csalánosi parkerdő, a Gondolkodó Krisztus szobor, a Iskolatörténeti kiállítás, a Móricz-fa emlékhely, a Repülős emlékmű és a Petőfi Sándor-szobor. Nagykőrösön az Arany János Múzeum, egy játszótér, az Arany János Kulturális Központ, Szabó György alkotása, a Szélfű elnevezésű szobor, valamint Arany János Közérdekű Muzeális Gyűjteménye. Kocséron a farm installáció és a Kocséri Gótikus templom falmaradványa. Tiszakécskén a Kerekdombi Kemping, a Tisza-parti kilátó, a II. világháborús és 1956-os emlékmű, a Búzakalász című műalkotás, a várostérkép, a Kerekdombi Termálfürdő, a Tisza-parti Kisvasút, valamint a Barack Gyógy- és Élményfürdő. Végül pedig Szentkirályon a Szent István szobor és a Szentkirályi ásványvíz gyára.

Továbbá erről az útvonalról a következő települések kiemelt értékei érhetőek még el:

Törtelen a Nepomuki Szent János templom.

Vízi kaland 2.

Az útvonal hossza: 82,3 kilométer

Az útvonalban résztvevő települések: Kecskemét, Szentkirály, Lakitelek, Tiszaalpár, Kiskunfélegyháza, Városföld

A Vízi kaland 2. útvonal, ahogy az előző útvonal is, a vízhez köthető azzal a különbséggel, hogy itt a Tisza, Tiszaalpár felől közelíthető meg. A Tisza mellett, a Lakitelken kialakított horgásztavak biztosítanak még rekreációs lehetőséget az ide érkezőknek.

Ez az útvonal a 3. leghosszabb, 82,3 kilométerrel és 6 települést foglal magába. Kecskemétről indulva Szentkirály felé elérhető a Vízi kaland 1. útvonal, valamint Kiskunfélegyháza irányába indulva pedig, a Pusztatórába lehet becsatlakozni. Ez az útvonal tartalmaz a legkevesebb zöldfelületet, tekintve, hogy jelentősmennyiségű mezőgazdasági terület található itt, leginkább Kiskunfélegyháza és Városföld irányába, valamint Tiszaalpár déli részén. Az útvonal északi része Szentkirály, illetve Lakitelek felé kivétel ez alól, mivel itt több, egybefüggő zöldfelület is megtalálható.

A tematikus útvonal által érintett települések kiemelt értékei a következők:

Kecskeméten a Berente-kereszt, az Erdőfelújítás bemutató hely, a Millecentenáriumi emlékmű, a Nyíri erdészház és a hozzá tartozó 1848-as gyűjtemény, a Csalánosi parkerdő, a Gondolkodó Krisztus szobor, a Iskolatörténeti kiállítás, a Móricz-fa emlékhely, a Repülős emlékmű és a Petőfi Sándor-szobor. Szentkirályon a Szent István szobor és a Szentkirályi ásványvíz gyára. Lakiteleken az Autóskemping Lakitelek, a Mini játszótér, a Tőserdei kalandpark, a Felsőalpár templomának romja, a Harminczházás Pálinkaváros múzeum és a Tősfürdői strand. Tiszaalpáron a Madárles, a Természetráji és helytörténeti kiállítás, Nepomuki Szent János szobra, az Árpád-kori falurekonstrukció és a Tiszaalpári földvár. Kiskunfélegyházán Petőfi Sándor Emlékszobája, a Móra Ferenc-szobor, a Móra Ferenc Művelődési Központ, a Centenáriumi díszkút, a Magyarok Nagyasszonya szobor, az Európa-ivókút, Holló László festőművész háza és a Félegyházi Termál Parkfürdő. Végül pedig Városföldön a Munkás Szent József templom.

Továbbá erről az útvonalról a következő települések kiemelt értékei érhetőek még el:

Nyárlőrincen a Világháborús emlékmű és az 1956-os emlékmű.

Pusztai túra

Az útvonal hossza: 73,6 kilométer

Az útvonalban résztvevő települések: Kecskemét, Városföld, Kiskunfélegyháza, Bugac, Bugacpusztaháza, Jakabszállás, Helvécia

A Pusztai túra útvonala a 3. legrövidebb, 73,6 kilométer és összesen 7 települést foglal magába. Az előző vizes útvonalakhoz képest most egy szárazabb területre kalandozunk át. Ez az útvonal a lehatárolt terület déli részén található. Az útvonalon elindulva, Kiskunfélegyháza irányába a Vízi kaland 2. útvonal érhető el, míg Helvécia felé a Bucka túrához lehet csatlakozni.

Ahogy a neve is utal rá, ez az út a pusztai területeket mutatja be, ezen belül is Bugac és Bugacpusztaháza értékeit. Bugacpusztaházán kiemelném a csatornázottság hiányát, melyet a település egy a gyökérszén szennyvíztisztítással próbál helyettesíteni. Ez nem csak, hogy egy jó alternatív lehetőség a szennyvíztisztításra, de egy teljesen környezetbarát módszer is. A település maga ökofalu és több hasonló, a lakosságot is a környezetbarátságra nevelő, projekten is dolgozik.

A tematikus útvonal által érintett települések kiemelt értékei a következők:

Kecskeméten a Berente-kereszt, az Erdőfelújítás bemutató hely, a Millecentenáriumi emlékmű, a Nyíri erdészház és a hozzá tartozó 1848-as gyűjtemény, a Csalánosi parkerdő, a Gondolkodó Krisztus szobor, a Iskolatörténeti kiállítás, a Móricz-fa emlékhely, a Repülős emlékmű és a Petőfi Sándor-szobor. Városföldön a Munkás Szent József templom. Kiskunfélegyházán Petőfi Sándor Emlékszobája, a Móra Ferenc-szobor, a Móra Ferenc Művelődési Központ, a Centenáriumi díszkút, a Magyarok Nagyasszonya szobor, az Európa-ivókút, Holló László festőművész háza és a Félegyházi Termál Parkfürdő. Bugacon az Alföldfásítási Múzeum, a Boróka tanösvény, a Csitári-kereszt, a Páztormúzeum szabadtéri bemutatóhelye, a Pétermonostora kolostorrom és Bugac keskeny nyomtávú vasútállomása. Bugacpusztaházán a gyökérszén szennyvíztisztítási minta projekt és a Parkerdő kilátótorony. Jakabszálláson az 1956-os emlékmű, a Magyarokert, a Jakabszállási repülőtérről, a Jézus Szíve katolikus plébánia templom és a Kun emlékmű. Végül Helvécian a Romos harangláb kereszttel, a Petőfi-emlékmű és Weber Ede szobra.

Továbbá erről az útvonalról a következő települések kiemelt értékei érhetőek még el:

Fülöpkabon a Nagyboldogasszony templom és Kunszálláson a Millenniumi emlékmű, a Gyöngyösi Mátyás helytörténeti gyűjtemény, az Emlékmű park és az Órák háza.

Bucka túra

Az útvonal hossza: 101,9 kilométer

Az útvonalban résztvevő települések: Kecskemét, Helvécia, Jakabszállás, Orgovány, Izsák, Fülöpszállás, Szabadszállás, Kunadacs, Kerekegyháza

A Bucka túra a leghosszabb útvonal a tematikus útvonalak közül. Összesen 101,9 kilométer és 9 települést foglal magában. Jakabszállás felé indulva a Pusztai túra útvonala, míg Kerekegyháza irányába indulva a Gyerek programra útvonala érhető el.

Nevét alapvetően a Fülöpházán található buckákról kapta. Az útvonal maga a település mellett halad el, mivel maguk a buckák természetvédelmi területen találhatóak meg, a Kiskunsági Nemzeti Park igazgatósági területén. Ennek következtében a terület ugyan kerékpárral megközelíthető, viszont gyalogos bejárás javasolt maguk az értékek megtekintésénél.

Fülöpháza mellett, Szabadszálláson és Fülöpszálláson is több természetben megtalálható attrakció is fellelhető. Fontos kiemelni, hogy az itt található területek, nem csak jelentős zöldfelülettel rendelkeznek, de több védett terület és védett értéket is tartalmaz. Védett területek közül a Kiskunsági Nemzeti Park igazgatóságának területei, Ramsari, illetve Natura 2000 területeket, valamint értékeket tekintve ex lege védett lápok és szikes tavak találhatóak meg itt.

A tematikus útvonal által érintett települések kiemelt értékei a következők:

Kecskeméten a Berente-kereszt, az Erdőfelújítás bemutató hely, a Millecentenáriumi emlékmű, a Nyíri erdészház és a hozzá tartozó 1848-as gyűjtemény, a Csalánosi parkerdő, a Gondolkodó Krisztus szobor, a Iskolatörténeti kiállítás, a Móricz-fa emlékhely, a Repülő emlékmű és a Petőfi Sándor-szobor. Helvécian a Romos harangláb kereszttel, a Petőfi-emlékmű és Wéber Ede szobra. Jakabszálláson az 1956-os emlékmű, a Magyarkert, a Jakabszállási repülőtér, a Jézus Szíve katolikus plébánia templom és a Kun emlékmű. Orgoványon a Pimpó tanösvény, a Rekettye tanösvény, a Református templom,

a Hollósi Búvárbirodalom és a Babuska Múzeum. Izsákon a homokbuckák vidéke útvonal, az éjszaka hangjai útvonal, a Madárválogató kilátó és megfigyelő torony, az Izsáki Horgász és Pihenőpark, az Indián tábor és a református templom. Fülöpszálláson a Millenniumi kereszt, Petőfi Sándor szobra és a Trianon emlékmű. Szabadszálláson a Helytörténeti Gyűjtemény, a KRESZ-park, az Öttömösi Geréby-kastély, ami jelenleg a Nefelejcs Időskorúak Otthona, a Geréby-kastély, a Kunbaba elnevezésű szobor és a Szabadszállás-Balázspusztai repülőtér. Kunadacson a Denevértorony, a Rákosivipervédelmi és Oktató Központ és a Kun emlékmű. Végül Kerekegyháza a Balatoni Farkas János Helytörténeti Gyűjtemény, a Kondor-tói pihenő és a Kerekerdő kalandpark.

Továbbá erről az útvonalról a következő települések kiemelt értékei érhetőek még el:

Ágasegyháza a Holló-kereszt, a Rekettye tanösvény, az Alföldfásítási emlék, és a Trianon emlékmű. Ballószögön a Ballószögi repülőtér, a református templom és a faluház. Végül Fülöpházán a Garmada tanösvény, a Báránypirosító tanösvény és a Kerektemplomi emlékkereszt.

Gyerek program

Az útvonal hossza: 64,4 kilométer

Az útvonalban résztvevő települések: Kecskemét, Lajosmizse, Ladánybene, Kunbaracs, Kerekegyháza

Az útvonal hosszát tekintve a Gyerek program tematikus út, a legrövidebb 64,4 kilométer és összesen 5 települést foglal magába. Kerekegyháza felé indulva a Bucka túra közelíthető meg, míg Lajosmizse felé indulva a Kultúr túra útvonalára lehet áttérni.

Ahogy az útvonal nevéből és hosszából is adódik, ez a leginkább bejárható út a gyerekek számára is. Ezt az előbb említett okokon túl az itt található attrakciók is alátámasztják, mint például a Felsőlajoson található Magán ZOO.

Kecskeméten a Berente-kereszt, az Erdőfelújítás bemutató hely, a Millecentenáriumi emlékmű, a Nyíri erdészház és a hozzá tartozó 1848-as gyűjtemény, a Csalánosi parkerdő, a Gondolkodó Krisztus szobor, a Iskolatörténeti kiállítás, a Móricz-fa emlékhely, a Repülős emlékmű és a Petőfi Sándor-szobor. Lajosmizsén a Geréby-kereszt, a Helytörténeti gyűjtemény, a Mizsei Óriás pihenő, a Pusztatemplomi kereszt, a Tóparti

pihenő, valamint a Pusztatemplom. Ladánybenén a Néprajzi Múzeum, a Bene falu árpád-kori templomromja és emlékhelye, valamint a Magyarok Nagyasszonya templom. Kunbaracson az Árpád-kor keresztje, az amatőr csillagász észlelőhely és a Kunbaracs pusztatemplom. Végül Kerekegyházán a Balatoni Farkas János Helytörténeti Gyűjtemény, a Kondor-tói pihenő, és a Kerekerdő kalandpark.

Rekreációs zöldgyűrű

Az útvonal hossza: 240,6 kilométer

Az útvonalban résztvevő települések: Kiskunfélegyháza, Tiszaalpár, Lakitelek, Tiszakécske, Kocsér, Nagykőrös, Nyársapát, Csemő, Mikebuda, Pusztavacs, Táborfalva, Felsőlajos, Lajosmizse, Ladánybene, Kunbaracs, Kerekegyháza, Fülöpháza, Szabadszállás, Fülöpszállás, Izsák, Orgovány, Jakabszállás, Bugacpusztaháza, Bugac

Összesen 24 települést érint az útvonal.

Ez az útvonal Kecskemét központjától számított megközelítőleg 25 kilométeres sugárban helyezkedik el, valamint a tematikus útvonalak külső ívét köti össze, ezáltal egy hosszabb körgyűrűt alkotva. A körgyűrű alapvetően több nap alatt bejárható, de mindegyik tematikus útvonalról megközelíthető, így egy-egy része az egynapos kirándulások során is megtekinthető.

Funkcióját tekintve ez is egy zöldút és ennek mentén is találhatóak attrakciók, valamint vendéglátóhelyek is.

A rekreációs zöldgyűrű, hosszát tekintve, alkalmas kerékpárversenyek lebonyolítására. Ezek előre egyeztetett időpontban és szervezett formában kerülnek lebonyolításra, évente 2 alkalommal, egyszer tavasszal és egyszer ősszel.

A körgyűrű által érintett attrakciók a következők:

Bugacon a keskeny nyomtávú vasútállomás, Csemőn a református templom, Felsőlajoson a tájház és a faluház, Fülöpszálláson a Millenniumi kereszt, Petőfi Sándor szobra, valamint a Trianon emlékmű. Ezenkívül Izsákon a református templom, Kecskeméten Petőfi Sándor-szobra, Kerekegyházán a Balatoni Farkas János Helytörténeti Gyűjtemény, a Kondor-tói pihenő és a Kerekerdő kalandpark. Kiskunfélegyházán Petőfi Sándor Emlékszoba, Móra Ferenc-szobra, a Magyarok Nagyasszonya templom és az Európa-

ivókút. Kocséron a farm installáció és a gótikus templom falmaradványa. Ladánybenén a Magyarok Nagyasszonya templom, Lakitelken a Mini játszótér, a Tőserdei kalandpark és a Tősfürdői strand. Nagykőrösön az Arany János Múzeum, egy játszótér, ezenkívül az Arany János Kulturális Központ, a Szabó György által készített Szélfű szobor és az Arany János Közérdekű Muzeális Gyűjtemény. Orgoványon a református templom, a Hollósi Búvárbirodalom és a Babuska Múzeum. Szabadszállás a Helytörténeti Gyűjtemény, az Öttömösi Geréby-kastély, ami jelenleg a Nefelejcs Időskorúak Otthona és Kunbaba elnevezésű szobor. Tiszaalpáron a Természetrázi és helytörténeti kiállítás, Nepomuki Szent János szobra, Árpád-kori falurekonstrukciók és a Tiszaalpári földvár. Végül pedig Tiszakécskén a Tiszakécskei Kerekdombi Termálfürdő.

Részletek/ előképek

Az alábbiakban három előkép segítségével szeretném bemutatni mind a tematikus utakat, mind pedig a rekreációs zöldgyűrűt. Mivel mindkét esetben a zöldutak biztosítják a bejárhatóságot, így az alább megjelenített előképek, mindkét útvonaltípusra vonatkoznak.

Összesen három féle zöldutat különböztetünk meg. Az első az erdei, valamint nyílt pusztai szakaszok (16.ábra). Itt az utak optimális esetben két oldalról zölddel vannak határolva. Természetesen a nyílt pusztai szakaszokon (17.ábra) kevésbé jellemző ez, mint az eredi területeken (18. ábra), de itt is elérhetőek növényzet által árnyékolt pihenőhelyek. A második az autóút mellett húzódó zöldút szakasz. Itt a zöldút és az autóút között árokrendszerrel való elválasztás történik, valamint mindkét úttípus nem árok menti oldalán zöldsáv található. Zöldút esetében fás és cserjés, autóút esetében általánosságban fás zöldsáv figyelhető meg. A harmadik útvonal a vasúti területek mentén húzódó zöldutak. Ezesetben ugyanaz mondható el, mint az autóút mellett húzódó zöldútról.

31. ábra Zöldút, erdei és nyílt pusztai szakasza (Kép forrása: Realtime Landscaping Architect, Saját szerkesztés)

32. ábra Zöldút, autótűt mellett húzóóó szakasza (Kép forrása: Realtime Landscaping Architect, Saját szerkesztés)

33. ábra Zöldút, vasút mellett húzódo szakasza (Kép forrása: Realtime Landscaping Architect, Saját szerkesztés)

Bejárás tekintetében, mivel, hogy zöldutakról beszélünk, alapvetően kerékpáros bejárás az ajánlott, de mindegyik településen van lehetőség tömegközlekedési eszköz igénybevételére, egészen pontosan autóbusz használatára, de egyes településeken, mint például Kecskeméten, Szabadszálláson és Tiszakécskén van lehetőség vasútra történő átszállásra is.

Az útvonalak tervezésénél figyelembe vettem, a már meglévő kerékpárutakat, olyan szempontból is, hogy amelyiket lehetséges volt, becsatoltam a tematikus útvonalakba. Így aki eddig is ismerete és használta ezeket, nagyobb eséllyel fogja meglátogatni a hozzá kapcsolt tematikus útvonalakat is. Kialakítás szempontjából is előnyösnek találtam, egy már meglévő kerékpárutakhoz kapcsolni, mivel ezekhez már csak hozzá kell építeni, valamint infrastruktúrájukat tekintve is már kialakítottak.

Pihenők kialakításánál fontos szempont volt az ülő alkalmatosságok mellett, asztalok elhelyezése is, hiszen egy túra során fontos, hogy legyen étkezési lehetőségre is biztosított elem. Természetesen az útvonalakon haladva, több vendéglátóhely is elérhető az idelátogatók számára.

A padok és asztalok mellett, napelemmel működő kültéri lámpák is elhelyezésre kerülnének, így este is biztonságos és bejárható az útvonal.

Emellett az útvonal gördülékenyebb bejárását turista jelzések és tájékoztató táblák is segítik. A jelzések „Z” betűvel kerülnek felfestésre, utalva rá, hogy az erre látogató éppen egy zöldúton jár, valamint a különböző tematikusútvonalak különböző színeket is kapnak és a turistajelzések is ezeket a színeket kapják.

Külön vizesblokkok kialakítását nem javaslom, inkább a meglévők használata lenne a célszerű, tekintve, hogy a legtöbb településen még megtalálhatóak a régi típusú, kékre festet nyomós ivókutak. Infrastruktúra szempontjából is ez lenne a megfelelő, mivel például pusztai területekre nehezen, illetve költségesen lehetne megoldani a víz kivezetését.

Az útvonalak kialakításánál és bejárhatóságánál fontos szempont, hogy az utak, valamint a pihenőhelyek árnyékolása biztosítva legyen, esetünkben már meglévő fasorok, illetve újonnan telepítettek által. Itt őshonos fajok ültetését javaslom, mint például a kislevelű hárs (*Tilia cordata*), az ezüst hárs (*Tilia tomentosa*) vagy a nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*). Fontos megjegyezni, hogy az utak egyedi fásítása települési szintű feladat.

Az utak árnyékolásán túl még fontos szempont a kerékpárutak cserjesávval való elválasztása, mivel gyakran már meglévő, fő- illetve mellékutak mentén kerülnének kialakításra a tematikus utak. Ezenkívül, mivel jelentős mennyiségű nagyparcellás szántó is megtalálható a területen, így ezek mentén mezővédő erdősáv telepítése javasolt.

34. ábra Asztalok és padok (Kép forrása: Balatonakali, saját fotó)

6. Összefoglalás

A zöldút létrejöttével rengeteg lehetőség nyílna meg mindenki számára. A dolgozat során a forráskutatás után, megvizsgáltam a lehatárolt területem településeit, infrastrukturális és természeti adottságait, védett természeti értékeit, népességét, valamint turisztikai és rekreációs kínálatát, valamint infra- és szuprastrukturális fejlettségét.

Ezt követően az értékelési munkarészben a vizsgálati részben feltárt zöldfelületeket, vendéglátóhelyeket, attrakciókat és utakat, adott szempontok szerint értékeltem. Ezt a fejezetet összefoglalva, egy SWOT analízissel zártam, amelyben a térség, valamint a zöldút létesítésének erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit ismertettem.

Az utolsó fejezetben a vizsgálati és az értékelési munkarészek alapján javaslatokat tettem, a zöldút kialakításához kapcsolódóan. Több tematikus útvonalat is kialakítottam, melyeket egy rekreációs zöldgyűrű fog össze, mindezek zöldút formájában valósulnak meg. Ezeket több látványtervvel is szemléltettem. Továbbá több pihenőhelyet és kerékpáros szervízpontot is létesítettem, a már meglévők figyelembevételével.

Úgy gondolom, hogy a zöldút, a dolgozatban megvizsgált és értékelt adatok és információk alapján, rengeteg lehetőséget rejt magában mind turizmus, mind pedig rekreáció tekintetében és megvalósulása, mindenki számára fejlődést biztosítana és számos pozitív hatása is lenne az emberek számára.

Irodalomjegyzék

Nyomtatott irodalom

- Michalkó, 2001: Michalkó Gábor 2001: Turizmus és területfejlesztés. In: Beluszky P.–Kovács Z. (szerk.) *A terület és településfejlesztés kézikönyve*. CEBA Kiadó, Budapest, 113–120.
- Michalkó, 2016: Michalkó Gábor (2016): Turizmológia – Elméleti alapok. Akadémiai Kiadó Zrt., 2001
- Fritz 2011: Fritz Péter (2011): *Rekreáció mindenkinek I. Mozgásos rekreáció*. Bába Kiadó, Szeged, 2011
- Sallay, 2011: Filepné Kovács Krisztina, Jombach Sándor, Mikházi Zsuzsanna, Molnár József László, Sallay Ágnes, *Tájtervezés és területfejlesztés, Egyetemi Jegyzet, 2011, 193. oldal 196. oldal*, Budapesti Corvinus Egyetem, Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék, Budapest, 2011
- Budai, 2009: *Zöldútmutató, 8. oldal*, Budai Krisztina, Farkas Csilla, Kiss Renáta, Pásztor Ildikó, Sepsei Gergely, Víg Tamás, Ökotárs Alapítvány, Budapest, 2009
- Little, 1990: Charles E. Little 1990: *Greenways for America*
- Bárcziné, 2014: Bárcziné Kapovits Judit: *A magyarországi zöldút-tervezés tájépítészeti metodikájának megalapozása, doktori értekezés*, Budapest, 2014
- European, 2013 (European Commission, „Green Infrastructure (GI) — Enhancing Europe’s Natural Capital” (2013))
- Bruckmann-Dorn,

- 2018: Bruckmann-Dorn Kata – Turizmuson alapuló
vidékfejlesztés Tamási mikroterületben
- Erdélyi,2020: Erdélyi Regina - Klímaadaptációs városfejlesztési
alternatívák Kecskemét példáján
- Dövényi,2010 Dövényi Zoltán: Magyarország Kistájainak Katasztere,
MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010

Internetes tartalom

- INT-001: <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/szakkepzes/vendeglatas-idegenforgalom/idegenforgalom-vendeglatas/a-turizmus-megfogalmazasa/a-turizmus-fogalma>
- INT-002: https://mersz.hu/hivatkozas/dj59t_103#dj59t_103
- INT-003: https://mersz.hu/dokumentum/dj59t_108
- INT-004: <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/szakkepzes/vendeglatas-idegenforgalom/idegenforgalom-vendeglatas/a-turizmus-megfogalmazasa/a-turizmus-fogalma>
- INT-005: http://adattar.bacskiskun.hu/fejlesztesi-iroda/bkmtrt/BKMTrT_7_2020_7_8_onk_rend_18_2020_6_26_onk_hat.pdf
- INT-006: https://www.bacskiskun.hu/uploads/files/fejlesztesi-iroda/bkmtrt-javaslattevo/Javaslattevo_munkareszek_0920.pdf
- INT-007: http://www.bacskiskun.hu/uploads/files/Teruletfejlesztes/kezdooldal/Bacskiskun-2030_operativ_program_20210115.pdf
- INT-008: https://mtu.gov.hu/documents/prod/NTS2030_Turizmus2.0-Strategia.pdf
- INT-009: https://kecskemet.hu/uploaded_files/prod/files/2019-06/1_integralt-telepfejlesztési-strategia6_0.pdf
- INT-010: <https://www.mecsekzoldut.hu/a-mecsek-zoldut/>
- INT-011: https://www.viasverdes.com/pdf/JornadaValencia_2021/2-2.2_PauloRodrigues.pdf
- INT-012: https://www.researchgate.net/publication/330193850_Parallel_De

velopment of Green Infrastructure and Sustainable Tourism -
_Case Studies from Hungary

- INT-013: <https://menetrendek.hu/>
- INT-014: [TEIR \(oeny.hu\)](http://oeny.hu)
- INT-015: <https://erdoterkep.nebih.gov.hu/>
- INT-016: https://biodiversity.unideb.hu/files/2014-1-2/09_Tasi.pdf
- INT-017: <https://termeszetterdelem.hu/kereso/vedett-termeszeti-teruletek/>
- INT-018: <http://web.okir.hu/sse/?group=TIR>
- INT-019: <https://natura.2000.hu/hu/teruletek?m=list>
- INT-020: <https://termeszetterdelem.hu/ramsari-egyezmey/>
- INT-021: <https://termeszetterdelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek/>
- INT-022: [https://merretekerjek.hu/?fbclid=IwAR2OFT2CycN3KhMpJzoIEMB1a6rmUtBSfuUIBcB6qHGSBAXQbHzeTdh0i6o#zoom=10&lat=46.89539&lon=19.56907&scope=varosban\)](https://merretekerjek.hu/?fbclid=IwAR2OFT2CycN3KhMpJzoIEMB1a6rmUtBSfuUIBcB6qHGSBAXQbHzeTdh0i6o#zoom=10&lat=46.89539&lon=19.56907&scope=varosban)

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakedolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: TAJOLA DOMINIKA
A Hallgató Neptun kódja: M1H30V
A dolgozat címe: REKREACIÓS ÉS TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK KECSKEMÉTI KÖZVETÉSEN
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: TÁJTEVŐDÉSI ÉS TUDÁSFEJLESZTÉSI TANSZÉK

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakedolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: Budapest, 2023 év 05 hó 09 nap

Tajola Dominka
Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A TAJOLA DOMINIKA (név) (hallgató Neptun azonosítója: M1H30V)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
~~záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót~~ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre
javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: Budapest év 2023.04. hó 28 nap

Davida Filip Eszter
Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő alá húzandó.

³ A megfelelő alá húzandó.